

**KAINUUN
KUNTIEN
NUORISOTYÖN
PERUSSUUNNITELMA**

2022-2024

Sisällys

1. NUORISOLAKI	4
2. NUORISOTYÖ KAINUUSSA.....	5
2.1. Kainuun maakunnan tavoitetila 2035	5
2.2. Kunnallinen nuorisotyö.....	5
2.3. Kainuun kuntien nuorisotyöresurssit	8
2.4. Kainuun kuntien nuorisotyön työnkuvaukset	10
3. NUORISOTYÖN TYÖMUODOT - MENETELMÄT - TAVOITTEET	13
3.1. Yhteisöllinen nuorisotyö	14
3.2. Yhteiskunnallinen nuorisotyö	16
3.3. Osallisuustoiminta	19
3.4. Kulttuurinen nuorisotyö	25
3.5. Kohdennettu nuorisotyö.....	25
4. KAINUUN KUNTIEN NUORISOTYÖN TOIMENPITEET - TAVOITTEET.....	30
5. NUORTEN KAINUU -HANKKEEN VAIKUTUS KAINUUN NUORISOTYÖHÖN	32
Liitteet.....	33
Liite 1. Nuorisotyö toiminnassa olevat yleiset käytänteet	33
Liite 2. Nuorisotilojen säännöt	35
Liite 3. Kainuun nuorisotiedotuksen vuosikello.....	36
Liite 4. Valtakunnalliset ja alueelliset nuorisotoimijat ja muut nuorisotyön linkit	37
Liite 5. Kainuun osallisuuden vuosikello	43
Liite 6. Kainuun nuorten vaikuttamiskeinot	44
Liite 7. Kainuun nuorten osallisuus	45
Liite 8. Kainuun nuorisovaltuustojen toiminta	46
Liite 9. Nuorten osallisuuden motivoiminen Kainuussa	47
Liite 10. Paikalliset Nuva nuorten tempaukset ja tapahtumat	48
Liite 11. Avartti toiminta	49
Liite 12. Nuorisotyön eettinen näkökulma	51
Liite 13. Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus	52
Liite 14. Kainuun peruskoulut, oppilaitokset ja oppilasmäärät	55

Johdanto

KAINUUN KUNTIEN NUORISOTYÖN PERUSSUUNNITELMA (KANUPS) 2020–2024

Tämä KANUPS on tehty yhteiseksi työvälineeksi nuorisovaltuustojen toimijoille käytettäväksi nuorisotyön kehittämisessä ja uusien yhteistyömallien etsimisessä. Asiakirja antaa pohjan maakunnan ja kuntien yhteistyösuunnitelmien ja hyvinvointia edistävien linjausten laadintaan.

KANUPS jäsentää Kainuussa tehtävän nuorisotyön työmuotoja ja -ympäristöjä, selkeyttää nuorisotyön tarkoituksia ja tavoitteita. KANUPS tuo myös Kainuun monipuolista nuorisotyötä näkyvämmäksi.

Suomi on maa, jossa jokainen nuori on yhdenvertainen ja jossa kaikilla nuorilla on hyvä arki: ystäviä ja turvallisia aikuisia, mahdollisuus opiskella ja tehdä työtä sekä toteuttaa itseään vapaa-ajalla.

Kainuun Liiton ohjelman tulevaisuuden visiona vuoteen 2035 mennessä on hyvinvoiva ja elinvoimainen Kainuu. Kainuun alueellisessa profiilissa korostuvat vahvuuksina luonto, tila ja erilaiset fyysiset resurssit sekä infrastruktuuri.

Kainuussa on hyvä asua, elää, olla yrittäjänä ja tehdä töitä sekä matkailla. Kainuuseen on helppo tulla ja täällä on hyvin saavutettavat lähipalvelut. Maakunnassa on puhdas, viihtyisä ja monimuotoinen ympäristö, kestävä yhdyskuntarakenne ja toimivat sosiaaliset verkostot sekä kannustava tekemisen meininki. Kainuun toimijoiden välinen yhteistyö on tuloksellista ja luottamus vahvaa. Kainuu on sujuvan arjen, toimivien palvelujen ja yhteyksien luonnonläheinen ympäristö.

Kainuun kuntien nuorisotyön tavoitteena on parantaa kainuulaisten lasten ja nuorten osallisuutta, hyvinvointia osallistamalla heitä aktiivisiksi toimijoiksi ja tulevaisuuden vastuunottajiksi.

Kainuu on kahdeksan kunnan muodostama väljästi asuttu maakunta. Erityispiirteinä korostuvat esim. alueen laajuus, pitkät etäisyydet, harva asutus, metsäisyys, maaseutumaisuus, matkailu, luontomatkailua ja luonnonvaroja kestävästi hyödyntävät elinkeinot.

Vuonna 2020 Kainuun väkiluku oli 71 257. Lapsia ja nuoria (0–28-vuotiaita) oli yhteensä 19 453 eli 27,1 % väestöstä. (Vuoden 2021 ennakkotiedot: Väkiluku 71 257, 0-28 vuotiailta 19 189 (26.9%). <https://kainuunliitto.fi/tietopalvelut/tilastot/vaesto-ja-muuttoliike> Kainuun nuorisopalvelujen käyttömenot olivat vuonna 2018 yhteensä 2,08 milj. € eli 104 € per nuori.

1. Nuorisolaki

Nuorisolaki 8 §:

- Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin
- Toteuttaessaan nuorisotyön tavoitteita ja lähtökohtia kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa
- Nuorilla tarkoitetaan alle 29-vuotiaita
- Kunnan tulee tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa

Nuorisolaki 2§ tavoite:

- Edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa
- Tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista
- Tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa.
- Edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista, sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja

Edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamisen lähtökohdat

- Yhteisvastuu
- Kulttuurien moninaisuus
- Kansainvälisyys
- Kestävä kehitys
- Terveet elämäntavat
- Ympäristön ja elämän kunnioittaminen
- Monialainen yhteistyö

2. Nuorisotyö Kainuussa

2.1. Kainuun maakunnan tavoitetila 2035

”Sujuvan arjen, toimivien palvelujen ja yhteyksien luonnonläheinen ympäristö”

Kainuussa on hyvä asua, elää, olla yrittäjänä ja tehdä töitä sekä matkailla. Kainuuseen on helppo tulla ja täällä on hyvin saavutettavat lähipalvelut. Maakunnassa on puhdas, viihtyisä ja monimuotoinen ympäristö, kestävä yhdyskuntarakenne ja toimivat sosiaaliset verkostot sekä kannustava tekemisen meininki. Kainuun toimijoiden välinen yhteistyö on tuloksellista ja luottamus vahvaa.

2.2. Kunnallinen nuorisotyö

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin, joita kunta toteuttaa yhteistyössä muiden nuorisotalan toimijoiden kanssa. Nuorisotyön palveluja toteutetaan kunneittain ja alueellisesti kuntien yhteistyönä. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee valtiosuoksilla ja -avustuksilla kuntien nuorisotyötä ja sen kehittämistä.

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat nuorisolain 8§ mukaan kunnan tehtäviin, joita toteuttaessaan kuntaa sitovat lain 2 §:n tavoitteet ja lähtökohdat. Kunta ottaa paikalliset olosuhteet huomioon luodessaan edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa.

Lasten ja nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa kunnan edustukselliseen päätöksentekoon (nuorisovaltuustot) säädetään kuntalaissa. Kuntalain 26 § ja Nuorisolain 24 § laajentavat kuntien velvoitetta lasten ja nuorten osallistumisessa, vaikuttamisessa ja kuulemisessa joko nuorisovaltuustossa tai vastaavassa nuorisoryhmässä. Kunnan on tarjottava ja järjestettävä lapsille ja nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai kunnan on muutoin kuultava lapsia ja nuoria em. mainituissa ja muissa heitä koskevissa asioissa.

Kunnassa toimii monialainen ohjaus- ja palveluverkosto tai muu yhteistyöryhmä palvelujen järjestämiseen liittyvän suunnittelun, yhteensovittamisen ja tietopohjan varmistamiseksi. Verkoston työ kohdistuu kaikkiin kunnassa asuviin nuoriin eikä se käsittele yksittäisen nuoren asioita. Monialaisesta yhteistyöstä säädetään nuorisolain 9 §:ssä.

Verkoston tai yhteistyöryhmän tehtävänä on:

- Koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi
- Edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa ja tiedonvaihdon sujuvuutta
- Edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi

Hyvin hoidettu nuorisotyö on myös yksi kunnan menestystekijöistä ja tuottaa omalta osaltaan hyvinvointipalveluja kohderyhmälleen. Nuorisotyö on monipuolinen kunnan peruspalvelu.

Tuore kunnallisen nuorisotyön selvitys osoittaa, että nuorisotyö toimii myös laajasti perinteisten nuorisotilojen lisäksi jalkautuen entistä useammin mm. kouluihin,

kauppakeskuksiin, liikenneasemille, puistoihin, rannoille, urheilukentille, laskettelukeskuksiin, asuntoloihin, kutsuntoihin, digitaalisiin ympäristöihin ja paikkoihin, joissa nuoret viettävät aikaa.

Nuorisotutkimusverkoston tutkimukset useilta vuosilta osoittavat, että nuorten kokema tyytyväisyys oman kotikunnan nuorille osoittamiin palveluihin ja käsitys omista vaikutusmahdollisuuksista on yhteydessä nuorten muuttoaikeisiin. Mitä positiivisemmat käsitykset nuorelle on syntynyt omasta kotikunnasta, sitä vähemmän hänellä on poismuuttoaikeita ja sitä todennäköisempi paluumuuttaja hän on. Nuorten elinoloihin ja vaikutusmahdollisuuksiin kannattaa sijoittaa, kun elämme keskellä voimakasta ja keskittävää muuttoliikettä. Kunnan menestys perustuu myös tulevaisuudessa osaaviin ja yrittäviin kuntalaisiin.

Lastensuojelulaki

Nuorisotyöntekijöillä on lastensuojelun ilmoitusvelvollisuus.

Lastensuojelulaki (25 §) nuorisotyöntekijät ovat velvollisia tekemään lastensuojeluilmoituksen salassapitosäännösten estämättä ja viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Oppivelvollisuuslaki ja työpajat

Hallituksen esityksen HE 173/2020 laajennettu oppivelvollisuuslaki tarjoaa nuorten työpajoille mahdollisuuden toimia koulutuksen tukipalveluna ja vaihtoehtoisena oppimisympäristönä tutkintotavoitteisessa ja tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa sekä perusopetuksessa. Koulutuksen järjestäjä tekee päätöksen oppivelvollisen koulutuksen järjestämisestä työpajalla ja koulutuksen järjestäjä sopii tästä nykytilaa vastaavasti työpajan kanssa. Työpajojen on tarkoitus toimia myös jatkossa oppivelvollisen tukena koulutukseen hakeutumisessa ja oman alan löytämisessä. Ennen työpajajaksoa oppivelvollisen tulee kuitenkin hakeutua nivelvaiheen koulutukseen tai tutkintoon johtavaan koulutukseen, josta hänet ohjattaisiin työpajalle työpajan ja koulutuksen järjestäjän sopimukseen perustuen.

Uusi oppivelvollisuuslaki 1214/2020 tuli voimaan elokuussa 2021.

<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201214>

Nuorisotyön lähtökohdat:

- Yhteisvastuu
- Kulttuurien moninaisuus
- Kansainvälisyys
- Kestävä kehitys
- Terveet elämäntavat
- Ympäristön ja elämän kunnioittaminen
- Monialainen yhteistyö

Nuorisotyö on:

- 0–29-vuotiaille
- Kasvatuksellista
- Ohjausta, tukea ja palvelujen tarjontaa, jonka nuori itse valitsee, hyväksyy ja kokee omakseen
- Ennaltaehkäisevää ja eriarvoisuutta vähentävää
- Hyvinvointia edistävää ja tukevaa
- Osallistavaa
- Osallisuutta edistävää
- Kasvatuskumppanuutta
- Ympäristövastuullista toimintaa
- Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta
- Osaamista ja yhdessä toimimista
- Moniammatillista ja -alaista työtä
- Yhteisiä toimintamenetelmiä
- Suunnittelua – kehittämistä - arviointia
- Lapsia ja nuoria aktivoivaa

Nuorisotyön keskeisimmät tehtävät:

- Tuottaa hyvinvointipalveluja
- Tukea nuoren kasvua ja itsenäistymistä
- Tukea elämän hallintaa ja lisätä valmiuksia
- Edistää nuoren aktiivista kansalaisuutta
- Vahvistaa nuoren sosiaalisuutta
- Arvioida ja kehittää kasvu- ja elinolosuhteita
- Tukea ja ohjata nuorten kanssa toimivia nuoriso-organisaatioita ja järjestöjä

2.3. Kainuun kuntien nuorisotyöresurssit

Kunnat saavat palvelujen toteuttamiseen **valtionosuutta**, joka kattaa osan kustannuksista. Valtionosuus maksetaan kunnan alle 29-vuotiasta asukasta kohden määriteltävän yksikköhinnan perusteella vuosittain valtion talousarvion rajoissa. Kuntien nuorisotyötä tuetaan lisäksi **valtionavustusten kautta** (esim. etsivä nuorisotyö, lasten ja nuorten paikallinen harrastustoiminta, nuorisotyön kehittäminen ja nuorten työpajatoiminta).

(Opetus ja kulttuuriministeriö, <https://minedu.fi/kuntien-nuorisotyö>, 11.8.2021)

Kunta	Toimialueet
Hyrnsalmi:	sivistyspalvelut, vapaa-aikatoimi
Kajaani:	sivistyspalvelut, kulttuuri ja nuorisopalvelut
Kuhmo:	kasvun ja oppimisen palvelualue, nuorisopalvelut
Paltamo:	sivistyspalvelut, nuorisotoimi
Puolanka:	sivistyspalvelut
Ristijärvi	sivistyspalvelut, nuoriso- ja liikuntapalvelut
Sotkamo:	sivistystoimi, nuorisotoimi
Suomussalmi:	sivistyspalvelut, nuorisopalvelut

Kainuussa kuntien nuorisotyö kuuluu sivistystoimialan palveluluihin. Sivistysjohtajat toimivat toimialan johtajina. Hyrnsalmella ja Paltamossa sivistysjohtajat toimivat myös nuorisopalveluiden vastaavina.

Nuorisotyön henkilöresurssit	Hyrnsalmi	Kajaani	Kuhmo	Paltamo	Puolanka	Ristijärvi	Sotkamo	Suomussalmi
Nuorisosihteeri/nuorisotoimenjohtaja/vastaava		1	0,50				1	1
Toimiala sihteeri							0,1	
Eriyisnuorisotyöntekijä		1	1					
Nuoriso-ohjaaja	0,5	7	1	1,7	1	0,5	4	1
Starttipajat / Starttivalmennus/työpaja		2	3		0,5		2	3
Etsivä nuorisotyö	0,5*	5,8	1	0,1 *	0,5	0,1*	1	1,5
Koulunuorisotyö		2	0,50		1			
Monikulttuurinen nuoriso-ohjaaja		1						
Nuoriso-ohjaaja oppisopimusopiskelijat		1	1					
Yhteensä	1	20	8	1,8	3	0,5	9,1	6,5

* Paltamon ja Ristijärven (sekä Pohjois-Pohjanmaan, Pyhäntä) etsivän nuorisotyön toteuttaa Kajaani. Hyrnsalmen etsivän nuorisotyön toteuttaa Suomussalmi yhteistyösopimuksilla.

Nuorisopalvelut hyödyntävät erilaisia hankerahoituksia ja harkinnan varaisia valtion avustuksia kehittääkseen toimintaa.

Kunta	Määrä	Toimitilat
Hyrnsalmi	2	Nuorisotalo Arkkola, Hyryntie 20
		Nuorisotoimisto, Laskutie 1
Kajaani	7	Nuorisotila Nuke, Vienantie 5
		Nuorisotila Kättö, Kätönkuja 7
		Nuorisotalo Lohtaja, Menninkäisentie 1 C
		Nuorisotalo Holari (Monitoimikoulun vieressä), Rinnekatu 2
		Nuorisotila Otanmäen Urheilutalo, Rullaajantie 4
		Nuorisotila Vuolijoen Laturi, Ouluntie
		Jormuan kerhotila, Saviniementie 38
		Kajaanin Ohjaamo, Pohjolankatu 16
		Etsivänuorisotyö, Pohjolankuja16
		Starttipaja, Vienankatu 5
		Liikennepuisto, Ratakatu
Nuorisotoimisto, Pohjolankatu 16		
Kuhmo	3	Nuorisotila Yläkerta, Torikatu 30
		Ankkuri valmennus, Starttipaja, Piilolantie 47
		Etsivänuorisotyö, Torikatu 30
		Nuorisotoimisto, Kainuuntie 82
Paltamo	2	Nuorisotila Koppa, Lampitie 2
		Nuorisotila Pinkkari, Koulutie 3
Puolanka	2	Monitoimitalo, Ouluntie 16
		Toimintapaja Sarka, Käpytie 3
		Etsivänuorisotyö, Käpytie 3
		Nuorisotoimisto, Ouluntie 16
Ristijärvi	2	Nuorisotalo, Koulutie 7 (myös etsivä nuorisotyö käy tiloissa)
		Nuorisotoimisto, Aholantie 25
Sotkamo	3	Nuorisotalo Asema 13, Keskuskatu 13
		Nuorisotila Vuokatti, Kuikkalammentie 1
		Etsivänuorisotyö, Asema 13, Keskuskatu 13
		Väliasema, Asema 13, Keskuskatu 13
		Nuorisotoimisto, Markkinatie 1 (virastotalo)
Suomussalmi	3	Nuorisotila, Kiannonkatu 12
		Työpaja Hanslankarit, Starttipaja, Kurimontie 6A
		Etsivänuorisotyö, Kurimontie 6A
		Remppatalli, Virranjakaja, Voimakatu 3
		Nuorisotoimisto, Kiannonkatu 12
Yhteensä	26	Eri tilaa, jossa tehdään nuorisotyötä

2.4. Kainuun kuntien nuorisotyön työnkuvaukset

Nuorisosihteeri/Nuorisotoimen johtaja/Nuorisopalveluiden vastaava

Työnsisältö Nuorisopalveluiden esimestehtävät, suunnittelu, kehittäminen, hankkeiden hallinnointi ja ohjausryhmät, organisointi, talous, viestintä, yhteistyökumppanuudet, nuorison elinolojen seuraaminen, paikalliset, maakunnalliset ja valtakunnalliset yhteistyöverkostot, tapahtumien ja toimintojen ohjaaminen, nuorisoavustukset, kunnan päätöksen tekoon menevien asioiden valmistelut. Nuorisolain määräämät tehtävät ja velvoitteet.

Työpiste: kunnanvirasto, joissakin kunnissa nuorisotilojen yhteydessä

Toimintapaikat: yllä mainitut työpisteet

Yhteistyötahot: monialainen verkosto, perheet, Kainuun kunnat, koulut ja oppilaitokset, järjestöt, seurakunnat, yritykset, hankkeet, nuorisotoimialan valtakunnalliset ja alueelliset ohjaajatiimit ja työryhmät

Nuoriso-ohjaaja/ Nuorisotyön tekijä/Vapaa-aika ohjaaja

Asiakasryhmä: 6–29-vuotiaat

Työnsisältö: Nuorisotilatyö, kerhotoiminta ja pienryhmätoiminta, nuorisotilojen avoin toiminta ja yökahvilat. Loma-aikojen tapahtumien koonti ja tapahtumat sekä leirit. Projektit, retket, nuorisoryhmien ryhmäyttämiset, liikkuva nuorisotyö ja monialainen verkostoyhteistyö sekä markkinointi.

Eri työntekijöillä erilaisia vastuita mm. tilavastaava, talotoiminta, loma-aikojen toiminta, osallisuus, kunnan nuorisovaltuuston vetäminen, jalkautuminen, digitaalinen nuorisotyö (Discord Kainuun Diginuorisotila ja Maker -toiminta), moottoripajatoiminta, isot tapahtumat, bänditoiminta, kansainvälinen työ, nuorisotiedotus, työryhmät jne.

Työpiste: nuorisotila, eri toimipisteissä omassa kunnassa ja eri kohteissa.

Toimintapaikat: Nuorisopalveluiden toimintapaikoissa (mm. remppatallit/bänditilat), kouluissa, kunnan eri toimijoiden toiminta-alueilla ja tiloissa (tapahtumat, leirit), nuorten tutustumiskohteet, leiri- ja nuorisokeskukset, liikkuva nuorisotila (matkailuauto)...

Yhteistyötahot: monialainen verkosto, perheet, Kainuun kunnat, järjestöt, seurakunnat, yritykset, koulut ja oppilaitokset, valtakunnalliset ja alueelliset ohjaajatiimit, työryhmät ja hankkeet.

Nuorisotyöntekijä toimii Sotkamossa koululla ohjaajana Joustavassa perusopetuksessa, jopo- luokassa. Paltamossa Kontiomäen nuorisotyöntekijä tekee 30 % iltapäiväkerho-ohjaajan tointa.

Erityisnuorisotyöntekijä (Kajaani, Kuhmo)

Asiakasryhmä: 7-29 vuotiaat

Työnsisältö: erityisnuorisotyö, yksilö- ja pienryhmät, kohdennetut pienryhmät, kriisityö, erityislasten- ja nuorten toiminta, jalkautuva työ sekä koulunuorisotyö, työpajatiimissä työskentely ja moniammatillisissa verkostoissa toimiminen.

Työpiste: nuorisotiloilla tai työpajalla

Toimintapaikat: työpajalla, nuorisotilalla, koulussa, liikkuva nuorisotyö

Yhteistyötahot: monialainen verkosto, perheet, Kainuun kunnat, lasten ja nuorten rikoskäyttäytymiseen puuttuva Ankkuri -tiimi, järjestöt, yritykset, koulut ja oppilaitokset valtakunnalliset ja alueelliset ohjaajatiimit ja työryhmät.

Monikulttuurisen nuorisotyöntekijä (Kajaani)

Asiakasryhmä: 7–29-vuotiaat

Työnsisältö: kansainvälisten opiskelijoiden, maahanmuuttajien ja romanien kanssa tehtävä työ nuorisotaloilla, kouluilla, kerhotoiminnassa, pienryhmissä ja loma-aikoina.

Työpiste: nuorisotalo

Toimintapaikat: nuorisotilat, koulut ja oppilaitokset

Yhteistyötahot: koulujen ja verkostojen kanssa.

Etsivä nuorisotyöntekijä

Asiakasryhmä: 16–29-vuotiaiden kanssa

Työnsisältö: Ensisijaisena tehtävänä on auttaa nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työelämän ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Kajaanissa alueena Kainuun ulkopuolelta myös Pyhäntä. Työmuotoina mm. yksilö- ja ryhmänohjaus, palveluohjaus, kutsunnat ja aikalisäohjaus, monialainen verkostoyhteistyö, jalkautuminen nuorten toimintaympäristöihin ja digitaalinen nuorisotyö.

Työpiste: Nuorten työpajojen tai nuorisotilojen yhteydessä

Toimintapaikat: Etsivän nuorisotyön toimitilat, nuorten palvelut (virastot, yhteistyökumppanit), Ohjaamo Kajaani, oppilaitokset, liikkuva nuorisotila, asiakkaiden luona kotikäynnit

Yhteistyötahot: monialainen verkosto, nuoren tuki- ja kuntoutuspalvelut, puolustusvoimat, koulut ja oppilaitokset, valtakunnalliset ja alueelliset etsivätiimit ja työryhmät.

Paltamon ja Ristijärven (sekä Pohjois-Pohjanmaan, Pyhäntä) etsivän nuorisotyön toteuttaa Kajaani. Hyrynsalmen etsivän nuorisotyön toteuttaa Suomussalmi yhteistyösopimuksilla.

Kainuun etsivän nuorisotyön koordinoija on Juha Mertala (Pudasjärvi), alueena Kajaani-Kuusamo-Pudasjärvi-Taivalkoski.

Koulunuorisotyöntekijät

Asiakasryhmä: Työskentelee yli 7-vuotiaiden kanssa kouluilla ja nuorisotiloissa.

Työnsisältö: Nuorten ohjaus- ja kasvatustyö kouluympäristössä menetelminä pienryhmä- ja yksilöohjaus, ryhmätykset, oppilashuollon kanssa tehtävä yhteistyö, tukioppilaiden ja oppilaskunnan sekä Kuhmossa kunnan nuorisovaltuuston kanssa toimiminen.

Keskustelijana, kuuntelijana ja tukena toimiminen arjessa ja oppilaille vapaissa tilanteissa.

Yhteydenpitäjänä yksinäisiin ja ahdistuneisiin lapsiin ja nuoriin varsinkin korona-aikana, verkostotyö, koulunuorisotyön suunnitelman- ja toteutusohjelman laadinta. Päihde- ja mahdolliset muut teematunnit.

Työpiste: kouluilla

Toimintapaikat: ala- ja yläkoulut, lukio, nuorisotila, liikkuva nuorisotila (matkailuauto)

Yhteistyötahot: perheet, koulu ja oppilaitokset +kyläkoulut, oppilashuolto, oppilashuoltotyöryhmä, järjestöt, valtakunnalliset ja alueelliset koulunuorisotyötiimit ja työryhmät

Työvalmentajat/

Asiakasryhmä: 16–29-vuotiaat

Työnsisältö: Työvalmentaja kasvattaa nuoren ammatillista osaamista ja vahvistaa nuoren yleisiä työelämän ja työyhteisötaitoja. Työvalmennus tapahtuu tekemällä oppimisen kautta. Työvalmentaja ohjaa nuorta nuoren voimavarojen mukaan. Työvalmennus on tuen tarjoamista vaikeusasteeltaan erilaisten töiden opettelussa, konkreettisten taitojen ohjaamista nuorelle tai yhteistoimintaa työyhteisön muiden jäsenten kanssa. Työvalmentaja mahdollistaa nuorelle oppia elämässä tarvittavia taitoja, tietoja ja osaamista sekä onnistumisen kokemuksia ja saattaa nuoren ottamaan vastuuta omasta kehityksestään.

Toiminta on yksilö- ja ryhmävalmennusta. Ryhmävalmennuksessa motivoidaan, rohkaistaan ja ohjataan nuorta muutokseen. Kannustetaan nuorta hänelle sopivien toimintojen ja opintojen piiriin passiivisen oleskelun tilalle. Ryhmävalmennuksen keskeisimpiä piirteitä ovat yhteisöllisyys, vuorovaikutus, toiminnallisuus ja yhdenvertaisuus.

Työpiste: Työpaja

Toimintapaikat: Työpajat, ulkopuoliset työpaikat tai kunnan muut työyksiköt, retkeilyalueet, Nuotta -valmennuskohteet

Yhteistyötahot: kuntoutuspalvelut mm. mielenterveys ja päihdepalvelut, palvelujen tuottajat mm. lyhyt koulutukset, Nuotta -valmennus, Martat, talous ja velkaneuvonta, elämyspalvelut

Yksilövalmentaja /Starttivalmentaja

Asiakasryhmä: 16–29-vuotiaat

Työnsisältö:

Yksilö- ja Starttivalmentaja tuottaa matalan kynnyksen valmennusta työvalmennukseen tai muuta jatkopolkua varten. Valmentaja tukee nuoren elämänhallintaa ja terveellisiä elämäntapoja sekä itsetunnon ja positiivisen minäkuvan vahvistamisesta. Yksilö- ja starttivalmentaja vastaa matalan kynnyksen nuorten palveluiden suunnittelusta, kehittämisestä, organisoinnista, nuorten yksilö- ja ryhmäohjauksesta sekä yhteistyöstä eri toimijoiden kanssa. Valmentajan tehtäviin voi kuulua starttipajalla opiskelun valmennus. Valmennus on tavoitteellista. Jokaisen nuoren kanssa tehdään valmennussuunnitelma, jota päivitetään nuoren kanssa yhdessä säännöllisesti.

Työpiste: Starttipaja toimii työpajan tai nuorisotilojen yhteydessä.

Toimintapaikat: koulutus- ja työpaikkatutustumiset nuoren kanssa

Yhteistyötahot: nuoren tarpeiden mukaan mm. ammatinvalinnan ohjaajat, terveyspalvelut, Kela, alueelliset valmentajatiimit, työryhmät, kuntoutuspalvelut mm. mielenterveys- ja päihdepalvelut, palvelujen tuottajat mm. lyhytkoulutukset, Nuotta -valmennus, Martat, talous ja velkaneuvonta ja elämyspalvelut.

3. Nuorisotyön työmuodot - menetelmät - tavoitteet

Nuorisotyön työmuodot ovat laajempia kokonaisuuksia, jotka saavutetaan useimpien työmenetelmien avulla ja joilla päästään asetettuihin tavoitteisiin. Työmuodot ja tavoitteet vaihtelevat kunnittain.

Työmuodon kuvaus	Työmenetelmä	Tavoitteet
3.1. Yhteisöllinen nuorisotyö		
Yhteisöllinen nuorisotyö toimii nuorten elinpiirien mukaisilla alueilla, tarjoten tukea ja mahdollisuuksia osallistua omatoimiseen sekä ohjattuun toimintaan	<ul style="list-style-type: none"> Nuorisotilat Kouluyhteistyö Paikallinen järjestöyhteistyö Digitaalinen nuorisotyö Yökahvila Toimitilojen tarjoaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Tukea nuoren kasvua pitkäjänteisesti ja edistää nuorten elinolosuhteita elinpiirinsä yhteisöissä
3.2. Yhteiskunnallinen nuorisotyö		
Kerää tietoa, kehittää nuorten olosuhteita, ohjaa nuorisotyön toteutusta ja osallistuu valtakunnalliseen keskusteluun nuorisotyöstä	<ul style="list-style-type: none"> Kuntien nuorten ohjaus- ja palveluverkosto Nuorisopolitiikka Avustustoiminta Nuorisotyön suunnittelu ja ohjaus Järjestöyhteistyö Digitaalinen nuorisotyö Indikaattoritietojen kerääminen Neuvonta ja nuorisotiedotus Kansainvälinen nuorisotyö 	<ul style="list-style-type: none"> Nuorten elinolojen paraneminen Edistää nuorten asioita päätöksenteossa
3.3. Osallisuustoiminta		
Edistää nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja kuulluksi tuleamista kunnissa sekä elinpiirissään	<ul style="list-style-type: none"> Aktiiviryhmät Nuorisovaltuusto Nuorten kuuleminen Osallisuustapahtumat 	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistaa nuorten kykyä toimia aktiivisena kansalaisena Nuorten osallisuuden lisääminen demokraattisessa toiminnassa
3.4. Kulttuurinen nuorisotyö		
Nuorten kulttuurien tukeminen Nuorten mielipiteiden esiintuominen kulttuurin keinoin	<ul style="list-style-type: none"> Estraditaide Tapahtumatoiminta Harrasteryhmät Pienryhmätoiminta Harrastetilojen tarjoaminen mm. bänditilat 	<ul style="list-style-type: none"> Tuoda nuorten ääni kuuluviin taiteen ja kulttuurin keinoin Tukea nuorten kasvua kulttuurisen toiminnan kautta
3.5. Kohdennettu nuorisotyö		
Moniammatillisen yhteistyön kautta toteutettua toimintaa huolen kohteena olevien nuorten suunnitelmalliseksi tukemiseksi	<ul style="list-style-type: none"> Pienryhmätoiminta Etsivä nuorisotyö Koulunuorisotyö Nuorten työpajatoiminta Hyvä päivä -toiminta Avartti -toiminta Ankkuri -toiminta (poliisi) 	<ul style="list-style-type: none"> Nuoren yksilöllisen kasvun tukeminen Nuoren yhteiskuntakiinnittyneisyyden edistäminen

Taulukko perustuu valtakunnalliseen nuorisotyön perussuunnitelmaan.

3.1. Yhteisöllinen nuorisotyö

Talo- ja tilatoiminta

Tavoite: Edistetään nuorten hyvinvointia, mahdollistetaan osallisuuden, vaikuttamisen ja vastuullisuuden kokemuksia nuorille. Nuorisotilojen tehtävä on vahvistaa nuorten mahdollisuuksia toimia ryhmässä, oppia yhdessä ja kasvaa sekä nauttia toisten ikäistensä seurasta. Jokaisessa Kainuun kunnassa on turvalliset nuorisotilat ja ammattitaitoiset ohjaajat.

Menetelmä: Kehitetään nuorten kanssa yhdessä nuorisotilojen palveluita, luodaan yhteiset säännöt ja tavoitteet toiminnalle.

Toiminta on:

- Kaikille nuorille avointa ja maksutonta
- Osallistuminen on vapaaehtoista
- Nuorisotoiminnassa on huomioitu yhdenvertaisuus
- Toiminnoista ilmoitetaan laajasti nuorten seuraamalla some-kanavilla ja ilmoitustauluilla.
- Osallistavaa ja nuorten osallisuutta edistävää
- Tilat ovat maksuttomia järjestöille ja nuorten vapaille ryhmille

Liite 1. Nuorisotiloilla ja toiminnassa olevat käytänteet

Liite 2. Nuorisotilojen säännöt

Nuorisotilojen avoin toiminta

Tavoite: Nuorten hyvinvoinnin edistäminen, edistetään nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisuutta, kaikille mahdollisuus osallistua

Menetelmä: Nuorisotila on paikka, joka on avoin kaikille nuorille. Nuoret voivat viettää aikaa nuorisotiloilla oman aikataulunsa mukaisesti. Nuorisotilalla tuolloin voi tehdä mm. läksyjä, nauttia välipalaa ja osallistua ohjattuun toimintaan. Toimintaa järjestetään nuorten toiveiden mukaan ja nuoret ovat mukana toiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä.

Nuorisotilojen yökahvila, diskot ja tapahtumat

Tavoite: Nuorten hyvinvoinnin edistäminen, edistetään nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisuutta, kaikille mahdollisuus osallistua, tarjotaan nuorille mahdollisuus päihteettömään perjantai-iltaan, mahdollistetaan ulkopaikkakunnalla opiskeleville nuorille kohdata paikkakunnan muita nuoria. Toimijoiden yhteistoiminnan lisäämistä yhdessä nuorten kanssa.

Menetelmä: Toiminnat järjestetään omana tai yhteistyötoimijoiden kanssa mm. koululuokkien, oppilaskuntien, seurakuntien, 4H:n tai muun järjestön ohjaajien kanssa. Mukana ohjaajina voi olla myös vapaaehtoisia aikuisia.

Jalkautuva nuorisotyö

Tavoite: Nuorten hyvinvoinnin edistäminen, yhdenvertaisuus, pitkien välimatkojen ja harvaan asuttujen alueiden nuorten kohtaaminen sekä heidän, joita ei tavata nuorisotiloilla.

Menetelmä: Nuorisopalveluiden ohjaajat jalkautuvat nuorisotiloilta sinne, missä nuoret kokoontuvat. Nuoret kohdataan heidän omassa ympäristössään ja heidän ehdoillaan. Jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään yhdessä muiden nuorisotoimijoiden kanssa. Nuorilla on mahdollisuus antaa vinkkejä, minne ja mitä toimintaa he haluavat.

Digitaalinen nuorisotyö

Tavoite: Nuorten hyvinvoinnin edistäminen, edistetään nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoisuutta, kaikille mahdollisuus osallistua, toimintaan osallistuminen ei ole paikkasidonnainen

Menetelmä: Diginuorisotyötä tehdään verkossa eri sovellusten kautta yhdessä nuorisotyöntekijöiden ja nuorten kanssa. Nuoret pääsevät osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Osallistuakseen nuori tarvitsee nettiyhteyden. Nuorisopalvelut opastavat digitoiminnan pariin kuntien nuorisotyön nettisivuilla ja henkilökohtaisesti puhelimen välityksellä tai vieretysten samassa paikassa. Esimerkiksi etsivä nuorisotyö, nuorten työpaja, nuorisotila ja erilaiset toimintaryhmät toimivat osittain tai kokonaan verkossa. Kainuun nuorisotyöntekijät ylläpitävät yhdessä 24/h viestintä- ja puhe-sovellusta osoitteessa <https://discord.gg/tYvvSPArg>

Tapahtumat ja retket

Tavoite: Nuorten hyvinvoinnin edistäminen, osallistetaan nuoria, lisätään vaikutusmahdollisuuksia, tiedotusta ja neuvontaa, elämän ja mielialan kohottamista, mahdollistetaan uusia kokemuksia.

Menetelmä: Nuorisopalveluiden paikalliset pienet ja isot tapahtumat ja kuntien tapahtumat. Koko Kainuulle kohdennetut tapahtumat mm. Kajaanin kaupungin Nuorten yö. Valtakunnalliset tapahtumat Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Nuori Kulttuuri - tapahtuma, jonka aihe vaihtuu vuosittain (tanssi, teatteri, musiikki). Tapahtuma järjestetään sekä alueellisesti Kainuussa että valtakunnallisesti.

Retkiä järjestetään pääasiassa koulujen loma-ajoille. Kohteet muodostuvat nuorten toiveista mm. nuorisokulttuuri, nähtävyys, toimintaparkit, luonto- ja liikuntapaikat, nuorisotilat.

Loma-ajan toiminta

Tavoite: Nuorten hyvinvoinnin edistäminen, sosiaalisten taitojen, ryhmässä toimimisen edistäminen. Nuorille tarjotaan yhdessäolon kokemuksia, luonnossa toimimista turvallisesti ja ohjatusti. Loma-ajan toiminta tukee myös nuorten vanhempien arkea.

Menetelmä: Loma-aikoina pääpaino on päivä- ja yö-leiri-toiminnoissa ja nuorisotapahtumissa. Myös nuorisopalveluiden kouluttamat kesätyöntekijät osallistuvat loma-ajan toiminnan järjestämiseen.

3.2. Yhteiskunnallinen nuorisotyö

Viestintä

- Viestinnän periaatteet ovat yhdenvertaisuus, läpinäkyvyys ja oikea-aikaisuus
- Viestintä huomioi tavoitteet, kohderyhmät ja kanavat
- Kainuun nuorisotyön viestintäsuunnitelma. **Tiedotuksen vuosikello liite 3.** ja viestintää ohjaa myös kuntien omat viestintäsuunnitelmat
- Viestitään sidosryhmien kanssa yhteistyössä säännöllisesti, tavoitteellisesti ja monikanavaisesti nuorille, huoltajille ja päättäjille
- Viestintää arvioidaan keräämällä viestinnän yhteydessä mielipiteitä ja palautetta, kehitetään määrällisen ja laadullisen mittareiden mukaan
- Taataan kaikille mahdollisuus osallistua viestintään
- Nuorisotyössä viestimiseen kuuluu asiakkaiden kuunteleminen, asioiden eteenpäin vieminen, avustaminen ja vastaaminen

Kansainvälinen nuorisotyö

Tavoite: Tuetaan nuoren kasvua, työllisyyttä, sosiaalista tasapuolisuutta, osallisuutta, kansainvälistymistä ja hyvinvointia sekä kotikansainvälisyyttä.

Menetelmä: Kansainvälisessä toiminnassa hyödynnetään EU:n Erasmus+ -ohjelmaa sekä ystävyyskuntatoimintaa.

Euroopan unionin Erasmus+ -ohjelma tarjoaa nuorille, opiskelijoille ja aikuisille mahdollisuuksia kouluttautumiseen, opiskeluun tai työharjoitteluun ulkomailla. Lisäksi ohjelma tarjoaa oppilaitoksille ja organisaatioille mahdollisuuden tehdä yhteistyötä kansainvälisten kumppaniensa kanssa.

Euroopan solidaarisuusjoukoissa (vapaaehtoistyö) nuoret saavat mahdollisuuden toteuttaa ja osallistua eurooppalaista solidaarisuutta ja yhteenkuuluvuutta vahvistaviin projekteihin. Ohjelma auttaa myös nuoria työelämään. Euroopan solidaarisuusjoukkoihin ovat tervetulleita kaikki 18–30-vuotiaat nuoret sekä organisaatiot, jotka haluavat toimia solidaarisemman yhteiskunnan hyväksi.

- Kainuulaisia nuoria on ollut mukana eurooppalaisessa Erasmus + – ohjelmassa. Sen myötä yli 14-vuotiailla nuorilla on mahdollisuus lähteä Erasmus + -ohjelmassa mukana oleviin maihin nuorisovaihtoon ja yli 18- vuotiailla vapaaehtoispalveluun. Erasmus +-ohjelman kautta on mahdollisuus päästä erilaisiin seminaareihin ja tapahtumiin Suomessa tai ulkomailla.
- Nuorisopalvelut toimivat myös eurooppalaisten vapaaehtoisten vastaanottajana Erasmus + – ohjelmassa, minkä myötä eurooppalaisilla nuorilla on mahdollisuus tulla Kainuuseen tai lähteä Eurooppaan vapaaehtoispalveluun
- Kansainvälisen vaihdon ja liikkuvuuden keskus Opetushallituksesta järjestää tarvittaessa koulutuksia
- Maakunnallinen nuorisovaltuusto on nimennyt edustajansa: BRYC (Barents Regional Youth Council), Barentsin alueen nuorisovaltuustoon
- Kainuun kuntien nuorisopalvelut osallistuu maahan saapuvien turvapaikanhakijoiden kotiuttamiseen järjestämällä vapaa-ajan toimintaa maahan saapuneille nuorille tai antamalla muuta opastusta
- Kansainvälisyys on läsnä Kainuun oppilaitoksissa, Kainuun ammattiopistossa, lukioissa sekä Kajaanin ammattikorkeakoulussa

Nuorisoavustukset

Nuorisjärjestöt ja nuorten omat toimintaryhmät voivat hakea avustusta. Ryhmän tulee tehdä avustushakemus ja kirjoittaa toiminnasta tilitys. Avustuksen haku ja maksuajankohta vaihtelee kunnittain. Avustuksia voivat anoa rekisteröidyt nuorisoyhdistykset, muut nuorisotoimintaa harjoittavat rekisteröidyt yhdistykset sekä vapaat nuorten toimintaryhmät.

Tavoite: Avustuksilla tuetaan nuorisoyhdistysten toimintaa sekä nuorten vapaitten ryhmien omaehtoista toimintaa.

Menetelmä: Nuorisjärjestöt ja vapaat toimintaryhmät voivat hakea yleis-, kohde- ja erityisavustuksia järjestämäänsä toimintaa varten. Avustusten haku ja periaatteet määritellään kunnittain.

Nuorisoavustuksia voi hakea kaikissa Kainuun kunnissa.

Ohjaamo

Tavoite: Kainuun alueellinen Ohjaamo Kajaani on kynnyksetön nuorten palvelupaikka nuorille ja nuorten parissa/kanssa toimijoille. Ohjaamo -Kajaani toimii Kajaanissa.

Menetelmä: Ohjaamo -Kajaani toimintaperiaate on, että palvelut löytyvät yhden oven takaa. Palveluja saa joko paikan päällä tai sopimuksen mukaan eri paikoissa. Ohjaamosta löytyy neuvonta- ja tiedotustoiminta, etsivä nuorisotyö, starttipaja, TE-toimiston asiantuntija, seurakunnan diakonissa, soten terveydenhoitaja, Kelan asiantuntija, TE-toimiston ONNI-hankkeen psykososiaalinen tuki. Lisäksi tiivistä yhteistyötä tehdään kuntakokeilun, Pore -hankeen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Liite 4. vinkkilista nuorisotyön valtakunnalliset toimijat

Nuorten työharjoittelu- ja työmahdollisuus nuorisopalveluissa

Tavoite: Harjoitellaan työelämän taitoja ja kerrytetään osaamista.

Menetelmä: Nuorisopalveluille otetaan vastaan mm.

- Peruskoulujen työelämään tutustujia
- Eri koulutusalojen opiskelijoita tutkintojen harjoittelu- ja näyttöjaksoille
- Nuorten kesätyöpaikat (haku Kuntarekryn kautta)
- Tuntityöntekijät
- Kuntouttavaan toimintaan osallistuvat
- Kesätyösetelin saaneet
- Opinnäytetyön tekijät

Kesätyösetelit

Tavoite: Nuorille tarjotaan mahdollisuus tutustua työelämään. He saavat työkokemusta ja oppivat työelämän pelisääntöjä. Työkokemus voi auttaa nuorta koulutusvalinnoissa.

Menetelmä: Kainuun kunnissa jaetaan kesätyösetelit nuorille koulujen ja kunnanviraston kautta. Kunta määrittelee kesätyösetelin euromäärän ja työllistämiseen liittyvät ehdot.

Kunta	Kesätyösetelin myöntöperusteet 2022
Hyrynsalmi	Peruskoulun 8lk ja 9lk, 17 vuotta täyttävät ja sitä vanhemmat opiskelijat
Kajaani	Peruskoulun 9lk, toisen asteen 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijat ja KAMK opiskelijat
Kuhmo	Peruskoulun 8 ja 9 lk, lukio ja toisen asteen 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijat
Paltamo	Peruskoulun 9lk ja kaikki sitä vanhemmat opiskelijat
Puolanka	15–18-vuotiaille, jotka jatkavat opiskelua
Ristijärvi	Peruskoulun 9lk, toisen asteen 1 ja 2 vuosikurssin opiskelijat
Sotkamo	Peruskoulun 9lk ja toisen asteen opiskelijat
Suomussalmi	Peruskoulun 9lk

Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto

Tavoite: Nuorisolaki §9 mukaan yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnissa on monialainen yhteistyöverkosto.

Menetelmä: Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tehtävänä on toimia vuorovaikutuksessa nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Verkosto ei käsittele yksittäistä nuorta koskevia asioita.

Verkoston tehtävänä on:

- Koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi
- Edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta
- Edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi

3.3. Osallisuustoiminta

Tavoite: Nuorille luodaan aito mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa maakuntahallinnossa ja paikallisella tasolla.

Menetelmä: KANUPS-asiakirjan lisäksi on laadittu Kainuun Nuorisovaltuuston ohjaajien Arkirukkanen, jossa on esitelty erilaisia käytännön työmenetelmiä nuorten osallisuuden edistämiseksi.

Lasten oikeuksien sopimus 12 artikla

Lasten oikeudet ovat aikuisten ja viranomaisten velvollisuuksia. Arvioidaan kaikissa toimenpiteissä vaikutuksia lapseen.

<https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan>

Suomen perustuslaki §14 vaali- ja osallisuus oikeudet

Julkisen vallan tehtävä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksen tekoon.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Kuntalaki (410/2015) §26 Nuorisovaltuusto tai vastaava nuorisovaikuttajaryhmä

Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä (nuorisovaltuusto) ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuusto voi olla useamman kunnan yhteinen.

Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>

Nuorisolaki (72/2006) §8 Lasten ja nuorten osallistuminen, vaikuttaminen ja kuuleminen

Kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevilla asioilla.

Nuorisovaltuusto on demokraattinen vaikuttamiskanava, johon edustajat valitaan nuorisovaltuuston johtosäännön mukaan. Nuorisovaltuusto on itsenäinen toimielin, joka tekee aloitteita ja esityksiä.

Maakunnallisen Nuorisovaltuuston asema tulee ottaa huomioon valmisteluvaiheessa. Kainuun Liiton tulee huolehtia ja valmistella Maakunnallisen nuorisovaltuuston asema tulevassa hyvinvointialue uudistuksessa.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

Laki hyvinvointialueesta

Sote Hyvinvointialue uudistus on valmisteilla ja uudistus tulee voimaan 2023.

Maakunnallisesta nuorten vaikuttajaryhmästä säädetään ”Laki hyvinvointialueista, 29.6.2021/611, §32”. Aluehallinnon on asetettava hyvinvointialueen nuorisovaltuusto tai vastaava vaikuttajaryhmä. Aluehallituksen on huolehdittava vaikuttamistoimielinten toimintaedellytyksistä.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210611>

Nuorten osallisuus ja vaikuttamismahdollisuuksien toimenpide -tavoite	
Toimenpide	Tavoite
<ul style="list-style-type: none"> • Lisätään päättäjien tietoisuutta kaikkien nuorten yhdenvertaisista osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista • Osallisuuden vaikuttavuutta päätöksentekoon arvioidaan ja edistetään systemaattisesti	<ul style="list-style-type: none"> • Saadaan nuorten ääni kuuluviin päätöstenteossa erilaisten kanavien kautta, myös monikulttuurisuus huomioidaan
<ul style="list-style-type: none"> • Päättäjiä ja nuoria edustavien järjestöjen edustajia koulutetaan vuorovaikutukseen ja nuorten näkemysten huomioonottamiseen • Organisatorinen oppiminen tulee saattaa tietoon muille osallistumista organisoivalle tahoille • Järjestetään työpajoja, joissa jalostetaan nuorten ajatuksia	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistaa kollektiivista oppimista tietoisuus, koulutus/tiedon lisääminen, osallistuminen, osallisuuden tunne
<ul style="list-style-type: none"> • Maakunnallisen ja kuntien nuorisovaltuustojen tai vastaavien vaikuttajaryhmien mukana olo päätöstenteossa • Tuodaan julki nuorten näkemys asioista, jotka ovat heille tärkeitä • Arvioidaan toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorisovaltuustolla on mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä • Nuorisovaltuusto on mukana lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämisessä kunnassa
<ul style="list-style-type: none"> • Huolehditaan osallisuuden esteettömyydestä ja mahdollisuuksien saavutettavuudesta • Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten sekä erityisryhmien osallisuusmahdollisuuksia vahvistetaan	<ul style="list-style-type: none"> • Havaitusta vaikuttavuudesta ja muutoksista tiedotetaan osallistuneille toimijoille. Tehdään tarvittaessa korjauksia.
<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan eri osallisuusmuotojen käyttöä rinnakkain. • Järjestöjen ja seurakuntien lapsi- ja nuorisotyöt osana nuorten	<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten äänen kuuleminen laajapohjaisesti

<p>kuulemisessa. Tuovat kuntien ja maakuntien päättäjille nuorten näkökannan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etsivä nuorisotyö, Avartti- toiminta 	
<ul style="list-style-type: none"> • Osallisuusprosessit toteutetaan yhteistyössä nuorten kanssa. • Eri osallisuusmuotoja voivat olla esimerkiksi sähköiset kanavat ja palvelut, tilaisuudet, työpajat, kokeilut ja tapahtumat 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasvattaa lasten ja nuorten kokemaa osallisuuden tunnetta
<ul style="list-style-type: none"> • Edistetään ja kehitetään nuorten ja nuorisotyöntekijöiden kansainvälisyyttä ja liikkuvuutta • Hyödynnetään kansainvälistymisessä • Erasmus+ Youth in Action -ohjelma 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulutaan Barentsin alueen nuorisoneuvostoon • Kehitetään Kainuun ja Kostamuksen välistä yhteistyötä
<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten ääni paremmin kuulumaan, luodaan kuntiin kummiluottamushenkilöjärjestelmä • Nuoria kutsutaan esittelemään näkökulmiaan, kun asioita käsitellään. 	<ul style="list-style-type: none"> • Maakunnan ja kunnan toimintoja suunnittelevat päättäjät ottavat nuoret mukaan jo valmisteluvaiheessa sekä sitoutuvat toimeenpanemaan päätökset, jotka yhdessä on sovittu.
<ul style="list-style-type: none"> • Nuorten osallisuuden edistäminen uusilla Arkirukkanen -työmenetelmillä • Nuorten kouluttaminen vaikuttamiseen ja yhdessä toimimiseen. • Nuorten ja päättäjien säännölliset kohtaamiset maakunnallisella ja kunnallisella tasolla (Ka niin, entä sitten -ja Nuorisofoorumi -tapahtumat). • Aloitetaan lasten parlamentti -toiminta • Digitaalisten menetelmien hyödyntäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Tavoitteena on saada Kainuusta lasten ja nuorten maakunta. • Nuoret ja aikuiset ovat valmiita antamaan asiantuntemustaan ja osaamistaan yhteisen Kainuun hyväksi. • Vahvistetaan eri väestö- ja ikäryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta.

[Liite 5. Kainuun osallisuuden vuosikello](#)

[Liite 6. Kainuun nuorten vaikuttamiskeinot](#)

[Liite 7. Kainuun nuorten osallisuus](#)

[Liite 8. Kainuun nuorisovaltuustojen toiminta](#)

[Liite 9. Nuorten osallisuuden motivoiminen Kainuussa](#)

[Liite 10. Paikalliset Nuva nuorten tempaukset ja tapahtumat](#)

Vaikuttaminen on

- Osallistumista
- Osallisuuden tunnetta
- Mielenpitemien kertomista ja kuulemista
- Mahdollisuutta vaikuttaa
- Kuulluksi tulemistä
- Puuttumista epäkohtiin

Nuorten vaikuttajaryhmiä ovat:

- Alakoulun ja yläkoulun oppilaskunnat
- Lukion- ja ammatti- ja ammattikorkeakoulun opiskelijakunnat
- Kuntien nuorisovaltuustot
- Maakunnallinen nuorisovaltuusto
- Poliittiset nuorisojärjestöt
- Nuorisotilojen toimikunnat
- Vapaat nuorten vaikuttajaryhmät

- Osaavassa ja monipuolisessa osallisuustoiminnassa nuoret pääsevät luomaan ja kehittämään lähiyhteisön toimintakulttuuria avoimeksi ja vuorovaikutteiseksi
- Nuorten vaikuttajaryhmät edistävät lasten ja nuorten oikeutta tulla kuulluiksi ja olla osana yhteisöllistä vaikuttamista
- Vaikuttajanuoret voivat kuulua useampaan eri ryhmään samanaikaisesti. Yhteistyössä koulujen oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston nuoret voivat vaikuttaa niin koulun sisäisiin asioihin kuin lähiympäristöön ja ottaa laajemmin kantaa siihen, miten kunnassa huomioidaan erilaisten päätösten lapsivaikutukset.

Nuorisotilojen talotoimikunnat

Osassa Kainuun kunnista toimii nuorisotiloilla talotoimikunta. Tilaa käyttävistä lapsista ja nuorista koostuva ryhmä toimii vapaaehtoisesti. Toimintakauden aikana toimijat voivat vaihtua nuorten oman kiinnostuksen mukaan. Edistäen tilatoiminnan sisältöä, suunnittelee ja järjestää toimintaa ja ovat mukana ideoimassa tilan sisustamista ja kalusteiden hankintaa.

Kainuun koulujen oppilas- ja opiskelijakunnat

Oppilas- ja opiskelijakunnat ovat osa koulu yhteisöä, joilla on koko organisaation tuki. Edustajat valitaan luokkien ehdokkaista tai toiminnasta kiinnostuneista. Oppilas ja opiskelijakunnissa nuoret vaikuttavat heitä koskevissa koulun asioissa ja vaikuttavat koulu yhteisönsä kehittämiseen sekä edistävät oppilaiden ja koulu yhteisön välistä keskinäistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä.

Nuorisovaltuustot

Kuntalain 26§:n mukaan kunnan on asetettava nuorisovaltuusto nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Kainuun kunnissa on nuorisovaltuusto tai nuorten vaikuttajaryhmä. Nuorten vaikuttajaryhmien valinnat, toimintakausi ja osallistumisoikeudet toimielimiin vaihtelevat kunnittain.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>

Esimerkiksi:

- Nuorisovaltuusto (Nuva) on 10–24-vuotiaiden nuorten vaikuttamispaikka, joka toimii kunnanhallituksen alaisena toimielimenä.
- Nuorisovaltuustoon hakeudutaan koulujen oppilas- ja opiskelijakuntien kautta tai nuori voi hakea kaikille avoimena olevia paikkoja.
- Nuorisovaltuustot ja lasten parlamentit ovat nuorisopalveluiden ohjaamia ryhmiä.
- Nuorilla on edustuspaikkoja
  - Kunnan lautakunnissa ja valtuustossa
  - Nuorten ohjaus ja palveluverkostossa
  - Nuorilla on edustuspaikkoja mm. ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyden työryhmässä ja liikenneturvallisuustyöryhmässä
- Nuva -nuoren toimikausi voi olla 1–2 vuotta.
- Nuvan nuoret äänestetään ehdokkaista nimetyille edustuspaikoille. Nuvalla on myös vapaita paikkoja, joihin nuoret voivat ohjaajan kautta hakeutua.
- Nuva toimii osana kunnallista päätöksentekoa ja antaa mielipiteitä asioiden valmistelu- ja päätöksentekovaiheissa.
- Nuva tiedottaa myös muille nuorille kunnan päättäjien toiminnasta.
- Nuva ottaa aktiivisesti kantaa kaikkiin nuoria koskeviin asioihin.
- Nuorisovaltuustosta nimetään jatkossa edustajat Kainuun maakunnalliseen nuorisovaltuustoon.
- Nuorisovaltuuston esityslistat ja pöytäkirjat ovat luettavissa kuntien www-sivuilla, missä on muutkin kunnan pöytäkirjat
- Nuorisovaltuusto kokousta säännöllisesti ja johtajisto tarvittaessa tiheämmin
- Nuorisovaltuustolle on nimetty puheenjohtaja, johon voi olla yhteydessä nuoria koskevissa asioissa. Puheenjohtaja vie esille nostetut asiat nuorisovaltuuston käsittelyyn.

- Nuorisovaltuustoa ohjaa kunnan nuorisopalveluiden Nuva -ohjaaja
- Nuorisovaltuustot osallistuvat Maakunnallisen nuorisovaltuuston järjestämiin nuorisofoorumeihin ja eri toimijoiden järjestämiin nuorten osallisuustapahtumiin.

Kainuun Maakunnallinen Nuorisovaltuusto

Kainuun Maakunnallinen Nuorisovaltuusto (MaNu) huolehtii monipuolisista tavoista kuulla Kainuun eri-ikäisiä ja -taustaisia lapsia ja nuoria.

MaNu
Maakunnallinen Nuorisovaltuusto

- Maakunnallinen nuorisovaltuusto
  - Ottaa kantaa nuoria koskeviin asioihin ja tekee aloitteita
  - Tuo maakuntatason päätöksenteon ja maakunnan kehittämisen lähemmäksi kainuulaisten nuorten arkea
  - Toiminnan tavoitteena on saada maakuntatason päättäjät paremmin tietoisiksi nuorten tavoitteista ja tarpeista sekä saada nuorille keskeiset asiat paremmin huomioiduksi eri toimintojen kehittämisessä ja maakuntatason päätöksen teossa
  - Maakunnallisen Nuorisovaltuuston tehtävänä on ottaa kantaa, valvoa nuorten etua, nostaa esiin epäkohtia parannusehdotuksineen, tehdä ehdotuksia maakuntahallitukselle sekä antaa lausuntoja pyydettyä oman harkintansa mukaan
  - Nuorisovaltuusto osallistuu maakunnan ja sen palvelujen kehittämiseen sekä maakunnan tulevaisuuden suunnitteluun
- MaNun toimintakausi on yksi vuosi.
- MaNuun tulee kaikista Kainuun kuntien nuorisovaltuustoista kaksi jäsentä. MaNulla on myös vapaita paikkoja, joihin nuoret voivat ohjaajan kautta hakeutua.
- Manu toimii osana Kainuun liiton päätöksentekoa, on mukana maakuntavaltuuston käsittelevien asioiden valmistelu- ja päätöksentekovaiheissa.
  - MaNun tehtävänä on koota maakunnan nuorten näkemyksiä mahdollisimman laajasti ja tuoda niitä mukaan maakunnan kehittämistyöhön sekä päätöksenteon tueksi
  - Yhteistyössä muiden nuorten vaikuttajaryhmien ja kuntien nuorisotoimien kanssa valtuuston tehtävä on kannustaa maakunnan nuoria osallistumaan maakunnan kehittämiseen
  - Tehtäviensä toteuttamiseksi nuorisovaltuusto järjestää tapahtumia ja tilaisuuksia yhdessä eri toimijoiden kanssa
  - Maakunnallinen nuorisofoorumi järjestetään vuosittain
- Manu toimii 4 erityyppisen organisaation kanssa:
  1. Kainuun liitto (oma toiminta- alue)
  2. Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä
  3. Kainuun kunnat
  4. Barentsin euroarktisen neuvoston nuorisotyöryhmä (Joint Working Group on Youth, JWGY), jossa Kainuun MaNulla on edustus. Nuorisotalan yhteistyön tavoitteena on parantaa nuorten elinoloja Barentsin alueella. Barentsin yhteistyöalueen muodostavat 14 maakuntaa, lääniä tai vastaavaa pohjoista aluetta Norjassa, Ruotsissa, Suomessa ja Venäjällä. Barentsin Alueellisessa Nuorisoneuvostossa (BRYC) on nuorison edustaja jokaiselta jäsenalueelta ja lisäksi yksi alkuperäiskansojen nuorisoedustaja

- Kainuun maakunnallisen nuorisovaltuuston pöytäkirjat ovat luettavissa Kainuun liiton sivuilta
- MaNu tiedottaa kuntiin nuorisovaltuustoille ja Kainuun liiton päättäjille toiminnasta
- Kainuun maakunnallisen nuorisovaltuuston kuntien yhdyshenkilönä toimii Nuva - ohjaajat
- Nuorisovaltuustoa luotsaa Kainuun liitto, maakunnallisen nuorisovaltuuston ohjaaja. <https://kainuunliitto.fi/paatoksenteko-ja-hallinto/maakunnallinen-nuorisovaltuusto-manu>

Vaikuttajaryhmien ja oppilaskuntien merkitys nuorisotyössä ja kunnassa

- Nuoret pääsevät vaikuttamaan nuorisopalveluiden tarjontaan ja sisältöön
- Nuoret pääsevät osallistumaan nuorten osallisuustapahtumiin ja kertomaan mielipiteensä, korjaus- ja kehitysideansa valitsemiinsa aiheisiin asiantuntijoiden avustuksella
- Ryhmät voivat yhdessä pyrkiä vaikuttamaan nuorisotyön osallisuustoiminnan kautta, miten kunnassa tulisi huomioida erilaisten päätösten lapsivaikutukset
- Vaikuttajaryhmien nuorilla on mahdollisuus harjaantua käyttämään neuvottelu- ja vaikuttamistaitoja elämää varten
- Nuorten vaikuttamiseen pätee sama kuin kaikkeen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen: yhdessä ääni on vahvempi ja usein yhteistyöllä saadaan enemmän aikaan kuin yksin toimiessa
- Nuorisotyö tekee yhteistyötä oppilaskuntien ja opiskelijakuntien kanssa. Jos kouluissa ja oppilaitoksissa on koulunuorisotyöntekijä, yhteistyö on tiiviimpää ja siten nuorilla on mahdollisuus saada äänensä laajemmin kuuluviin

3.4. Kulttuurinen nuorisotyö

Tavoite: Lasten ja Nuorten kulttuuritoiminnan tukeminen

Menetelmä: Tarjotaan matalalla kynnyksellä harrastetiloja (mm. bändi- ja tanssitilat) ja kerhotoiminnan kautta lisätään lasten ja nuorten harrastetoimintaa, esimerkiksi Nuori Kulttuuri - tapahtuma, hanke, tapahtumat (mm. Nuorten yö ja Taiteiden yöt). Harraste- ja Kaikukortti.

Kaikukortilla kulttuuria (Kaikissa Kainuun kunnissa)

Kainuussa on käytössä Kaikukortti! Kaikukortti toimii Kainuun kaikissa kunnissa yli kuntarajojen, ja se on voimassa vuoden kerrallaan. Kaikukortilla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja kulttuuritapahtumiin ja kurssipaikkoja kansalaisopistoihin. Etsivän asiakas voi hakea Kaikukortin etsiviltä nuorisotyöntekijöiltä.

3.5. Kohdennettu nuorisotyö

Pienryhmätoiminta/kerhot

Tavoite: Nuorten hyvinvoinnin edistäminen, tukea lasten ja nuorten harrastamista,

Menetelmä: Nuorisopalvelut järjestää iltapäivälle sijoittuvia kerhoja. Varhaisnuorille ja nuorille pidetään arki-iltoina koulupäivän jälkeen kerhoja nuorisotiloilla. Kerhot voivat toimia jonkin nuoria kiinnostavan aiheen ympärillä tai olla monitoimikerhoja. Osa kerhoista toimii verkossa.

Kerhoja kohdennetaan myös tytöille ja pojille erikseen. Aiheet liittyvät nuoruuden eri teemoihin, joiden kautta kartutetaan nuorten taitoja ja hallita elämäänsä. Toiminta sijoittuu viikossa aina samalla illalla ja kestää useamman tunnin ajan, jotta illan aikana ehditään paneutua asiaan ja jutella sekä valmistaa iltapalaa. Nuoret saavat osallistua kerhojen suunnitteluun ja kutsua vierailijoita. Kerhoissa ja pienryhmätoiminnoissa voidaan tehdä myös tutustumis- ja nuorten retkiä eri kohteisiin.

Kerho- ja päiväleiritoimintaan voidaan hakea aluehallintoviraston avustusta lasten ja nuorten paikalliseen harrastetoimintaan.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Sotkamon kunnassa järjestetään lisäksi aamu- ja iltapäivätoimintaa 1–2 luokkalaisille. Muissa kunnissa tämän toteuttaa perusopetus, seurakunnat tai kolmas sektori.

Hyvä Päivä toiminta

Tavoite: Nuorten hyvinvoinnin edistäminen, tukee nuorten tavoitteellista elämän hallintaa
Menetelmä: Hyvä Päivä on 11 tapaamiskerran valmis ryhmätoiminta -ohjelma 13–29-vuotiaille. Hyvä Päivä -toiminnassa mennään kohti parempaa elämän hallintaa. Hyvä Päivä on yhdessä tekemistä, kokeiluja, vertaistukea, uusia kontakteja, kannustusta, oman elämän pohtimista keskustelua päivän eri teemoista, jotka ovat mm. ruoka, liikkuminen, arjen rytmi, mielenhyvinvointi. Hyvä Päivä -toiminta toteutetaan yhteistyössä nuorisopalveluiden toimijoiden kanssa, mahdollisesti usean kunnan yhteistyönä. Toimintaa voidaan toteuttaa myös osittain verkon kautta. Suomen syöpäyhdistys ry. kouluttaa Hyvä Päivä -toiminnan ohjaajat.

<https://hyvapva.fi>

Avartti

Tavoite: Tavoitteellista nuorten taitojen kohentamista ja yhteiskunnallista osallistumisen vahvistavaa toimintaa, jossa nuorelle etsitään valmentaja ja nuori päättää itsellensä tavoitteet, joiden saavuttamiseksi nuori tekee suunnitelman.

Menetelmä: Avartti -toiminta on kansainvälistä ja toimiluvan alaista toimintaa. Avartti -ohjelma on kolmiportainen. Ohjattu toiminta on yli 14-vuotiaille nuorille. Pilotti Avartti on suunnattu alle 14-vuotiaille. Avartti -toimintaan edellytetään toimilupa ja ohjaajakoulutus. Ohjaajille on Kainuussa toimijaverkosto. [Liite 11. Avartti toiminta](#)

<https://www.avartti.fi>

Mahis

Tavoite: Nuorten hyvinvoinnin edistäminen, elämäntaitojen vahvistaminen ja osallisuuden kokemusten saaminen

Menetelmä: 13–17-vuotiaiden omaa ryhmätoimintaa, johon voi hakea Mahis -tukea. Mahis toimintaan ohjaajalta edellytetään Nuorten Akatemian ohjaajakoulutus.

<https://www.mahis.info>

Koulu yhteistyö

Tavoite: Nuorten hyvinvoinnin edistäminen, yhteisöllisyyden lisääminen, vanhemmuuden tukeminen,

Menetelmä: Koulujen kanssa järjestetään mm. ryhmäytymispäiviä, päihde-, mielenterveys- ja seksuaaliterveystapahtumia. Lisäksi jaetaan nuorille yhteistyökumppaneiden kanssa liikenneturvallisuusvalistusta koulussa ja vapaa-aikana.

Koululuokkavierailut nuorisotiloilla

Tavoite: Koululuokan ryhmähengen ja hyvinvoinnin edistäminen

Menetelmä: Koululuokkien kanssa järjestetään yhteisiä oppitunteja nuorisotiloille. Luokat voivat varata oman vuoron tai tulla ryhmähenkeä vahvistaville ohjaustunneille. Kuhmossa sivukylien koulut voivat myös tulla uimahallipäivän yhteydessä toimimaan nuorisotilalla. Oppilaat voivat ehdottaa myös opettajalle ja tukioppilaille, että pidetään luokkajuhlia päivällä tai illalla nuorisotilalla.

Koulunuorisotyö

Tavoite: Nuorten/oppilaiden hyvinvoinnin edistäminen, luokkahengen kohottaminen ja osallisuuden kehittäminen

Menetelmä:

Koulunuorisotyöntekijä

- Kohtaa oppilaita koulun tai opiskelun arjessa ja toimii osana koulun arkityötä
- Tavoitetaan oppilaita ja ollaan läsnä, ollaan rinnalla kulkija
- Tukee nuoren kasvua kouluissa ja oppilaitoksissa sekä nuorisopalveluiden toiminnoissa
- Tarjoaa nuorille yksilöllistä tukea ja järjestää ryhmätoimintoja
- On mukana luokkatyöskentelyssä
- Järjestää yhteisöllisyystoimintaa, tukee osallisuuden kulttuuria ja kehittää kouluviihtyvyyttä
- Järjestää koulutusta ohjaavan opettajan kanssa oppilaskunnille ja tukioppilaille
- Lisää nuorisotyön tietoisuutta oppilaiden, opettajien ja yhteistyötahojen keskuudessa
- Koulunuorisotyöntekijään voi olla yhteydessä nuori, huoltaja tai koulun henkilökuntaan kuuluva
- Järjestää yhteistyössä 3-luokkien kaveripäivät, 6-luokkien tutustumispäivät ja 7-luokkien ryhmäytymiset
- Järjestää yhteistyössä teemapäiviä luokka-asteille aiheista päihteet, liikenneturvallisuus-, seksuaali- ja mielenterveys

Sotkamossa nuorisotyöntekijöillä on Kummiluokat jokaiselta luokka-asteelta. Luokkien kanssa toimitaan säännöllisesti

Tehostettu nuorisotyö/kriisivalmius

Tehostetulla nuorisotyöllä tarkoitetaan aikuisen läsnäolon ja saavutettavuuden vahvistamista nuoria koskevissa kriisitilanteissa ja sen jälkeisessä nuorisotyössä.

Tehostetulla nuorisotyöllä pyritään myös kehittämään paikallista verkostoyhteistyötä.

Tavoite: Luoda suunnitelma, miten toimia nuoria koskevissa kriisitilanteissa yhteistyössä toisten toimijoiden kanssa.

Menetelmä: Kun kriisi kohdistuu nuoriin, se tulee esille nuorisopalveluissa, tällöin toimitaan tehostetun nuorisotyön mukaisesti. Kuntien nuorisopalveluilla on olemassa tehostetun nuorisotyön kriisitoiminnan suunnitelmat.

Etsivä nuorisotyö

Tavoite: Tavoittaa tuen tarpeessa olevat nuoret sekä auttaa sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään nuorten kasvua, itsenäistymistä, osallisuutta yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaa sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille.

Menetelmä: Etsivä nuorisotyö tavoittelee 15–28-vuotiaita tukea tarvitsevia nuoria. Työ perustuu nuoren vapaaehtoisuuteen ja nuoren kanssa tehtävään yhteistyöhön. Etsivää nuorisotyötä tehdään ensisijaisesti perustuen nuoren itsensä antamiin tietoihin ja hänen omaan arvioonsa tuen tarpeesta. Viranomaiset, nuoren läheiset tai muut nuoren kanssa työskentelevät voivat ilmoittaa nuoren yhteystiedot etsivään nuorisotyöhön nuoren suostumuksella tai nuori voi itse hakeutua palveluihin. Etsivässä nuorisotyössä on käytössä valtakunnallinen yhteydenottojärjestelmä. <https://yhteysetsivaan.fi/> Etsivässä nuorisotyössä korostuu verkostojen kanssa tehtävä yhteistyö ja palveluohjaus. Etsivällä nuorisotyöllä on Kainuun ja Koillismaan yhteinen koordinaattori.

Kainuun etsivät nuorisotyöntekijät toimivat myös Kainuun soten ylläpitämässä Kainuun Onks tää normaalia -chatissä. Chatissa nuoret voivat nimettömästi keskustella mieltä painavista asioista. Lisäksi etsivät nuorisotyöntekijät toimivat aikalisäohjaajina kutsunnoissa sekä jalkautuvat kouluihin ja oppilaitoksiin.

<https://normaali.fi/kainuu>

Nuorten työpajatoiminta

Tavoite: Nuorten työpaja on valmennusyhteisö, jonka tavoitteena on vahvistaa hyvinvointia, tunnistaa osaamista ja valmentaa kohti koulutusta ja työelämään.

Kunta	Työpajatoiminta
Kajaani	Starttipaja
Kuhmo	Ankkuri valmennus
Sotkamo	Väliasema
Suomussalmi	Työpaja Hanslankarit
Puolanka	Nuorten valmennuspaja Sarka
Kainuu	Kumppaniksi ry. toimipaikka on Kajaanissa mutta tuottaa palveluita kunnille.

Menetelmä: Työpajojen-valmennus tarjoaa alle 29-vuotiaille nuorille mielekästä tekemistä, tukea urasuunnitteluun ja työelämän sääntöihin tutustumista. Työpajoilla kartutetaan taitoja ja hankitaan työkokemusta vaihtelevissa ja mielekkäissä työtehtävissä. Työpajoilla parannetaan nuoren valmiuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun tai päästä avoimille työmarkkinoille. Työpajat ovat valmennus-, toiminta-, työ- ja oppimisympäristö, jonka perustehtävänä on valmentaminen. Toiminta on yhteisöllistä, jossa työympäristö mahdollistaa osaamisen, kokemuksen ja itsetuntemuksen karttumisen. Opinnollistamisen avulla osaaminen voidaan tunnistaa eri ammattialojen e-perusteiden pohjalta ja tunnistettu osaaminen dokumentoidaan osaamistodistukseen, jonka jokainen työpajalainen voi saada. Opinnollistamisen taustalla on ajatus elinikäisestä oppimisesta. Nuorten työpajan yksi menetelmä on matalan kynnyksen starttivalmennus, joka antaa

tukea ja valmiuksia opiskeluun ja urasuunnitelmiin sekä tukea arjen sujuvuuteen, mielekästä tekemistä ja ohjausta palveluihin. Starttivalmennuksessa on sekä henkilökohtaista ohjausta että ryhmätoimintaa. Starttivalmennus on tarkoitettu alle 29-vuotiaille.

Ankkuri -toiminta

Ankkuritoiminta kohdistuu varhaisessa vaiheessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennalta ehkäisemiseen. Ankkuritoimintaa toteutetaan moniammatillisessa tiimissä, johon kuuluvat asiantuntijat poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta ja nuorisotoimesta. Tiimi tapaa nuoren ja hänen perheensä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta nuorta voidaan tukea ja tarvittaessa ohjata avun tai tuen piiriin.

Tavoite: Varhainen puuttuminen moniammatillisesti nuoren tilanteeseen. Tarkoituksena on edistää nuoren hyvinvointia ja ennaltaehkäistä rikoksia.

Toiminta: Ankkuritoiminnassa nuori kohdataan yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti. Keskeistä on nuoren omien vahvuuksien huomioiminen ja tukeminen. Toiminnalla pyritään myös estämään väkivaltaiseen ääriajattelun radikalisoitumista. Varhainen puuttuminen estää ja ehkäisee ongelmien kasautumisen ja vaikeutumisen. Ankkuritiimin toiminta perustuu keskinäiseen arvostukseen, luottamukseen ja yhteisesti sovittuihin toimintatapoihin. Ankkuritoiminnasta sovitaan paikallisesti toimintaan osallistuvien organisaatioiden kesken.

<https://ankkuritoiminta.fi/etusivu>

Kuntakohtainen Harrastekortti (Kuhmo)

Osa Kainuun kunnista tahtoo kannustaa nuoria osallistumaan harrastuksiin tarjoamalla 6–18-vuotiaille nuorille henkilökohtaisen harrastekortin. Maksutonta harrastekorttia voi käyttää kortissa ilmoitettuihin toimintoihin. Osassa toiminnoista on vaadittavia ikä- ja taitotasoja. Kortti tulee olla mukana, kun osallistutaan kortissa mainittuihin toimintoihin. Harrastekortti valmistellaan kevään aikana ja kortit tulee jakoon syksyllä. Harrastekortilla saa alennusta tai maksuttomia käyntejä eri paikkoihin kuten teatteriesityksiin, luisteluvuoroille, kuntosalille, uimahalliin, kerhoihin, kursseille, leireille ja metsästystutkinnon kustannuksiin.

<https://www.kuhmo.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/nuoriso/harrastekortti>

Harrastamisen Suomen malli

Jokaiselle lapsille ja nuorelle taataan harrastusmahdollisuus koulupäivän aikana, jos osallistumiseen ei muutoin ole mahdollisuutta. Avustuksen tarkoitus on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa, maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Harrastusmahdollisuuksia ja sisältöjä valitessa kuullaan lasten ja nuorten toiveita kyselyn avulla. Kainuussa oli pilottivaihe keväällä 2021.

<https://harrastamisensuomenmalli.fi>

Kainuun Suomen mallissa Kajaanin lisäksi ovat mukana Sotkamo, Suomussalmi, Hyrynsalmi ja Paltamo.

4. Kainuun kuntien nuorisotyön toimenpiteet - tavoitteet

Kainuun nuorisotyön toimenpiteet - tavoitteet	
Toimenpide	Tavoitteet
<ul style="list-style-type: none"> Säännöllinen vuoropuhelu eri toimijoiden ja päättäjien kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteinen päämäärä Nuorten ääni kuulluksi
<ul style="list-style-type: none"> Perusmallin säännöllinen arviointi seuranta ja päivittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Vuonna 2021: kommentointi Pohjois- Suomen Aluehallintovirasto, opetus- ja kulttuuritoimi, nuorisotoimen ylitarkastaja Vuonna 2022: arviointi työntekijät, kuntien päättäjät ja nuoret Vuonna 2023: KANUPS päivittäminen
<ul style="list-style-type: none"> Aktiivinen Opetus- ja Kulttuuriministeriön ja Pohjois-Suomen AVI:n ohjeistusten seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteinen seuranta nuorisotyön vastaavien tapaamisissa
<ul style="list-style-type: none"> Järjestetään koulutusta moniosaamisen tueksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Tehdään kysely toimijoille, jonka jälkeen laaditaan koulutussuunnitelma Vuosittainen Van assiasta tehen -koulutuspäivät
<ul style="list-style-type: none"> Verkostoidutaan toimijoitten kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> Toimijoiden tapaamisia kaikille nuorisotyöntekijöille, huomioiden eri tiimit esim. nuorisotyön esihenkilöt, nuoriso-ohjaajat, etsivät nuorisotyöntekijät, työpajaohjaajat, koulunuorisotyöntekijät
<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään kummiluottamushenkilö-järjestelmää päättäjien ja nuorten vaikuttajaryhmien välille maakunnallisella ja paikallisella tasolla 	<ul style="list-style-type: none"> Välittömän vuoropuhelun saavuttaminen sekä tietojenvaihto kynnyksettömästi
<ul style="list-style-type: none"> Järjestetään kunnissa teemakeskustelutilaisuuksia 	<ul style="list-style-type: none"> Säännöllinen ja aktiivinen paikallinen osallisuus ja nuorten vaikuttajaryhmien vaikuttavuus
<ul style="list-style-type: none"> Järjestetään Kainuun yhteinen, kaikille nuorille, päättäjille ja toimijoille avoin osallisuustapahtuma 	<ul style="list-style-type: none"> Ka niin, entä sitten -tapahtuma tai vastaavan järjestäminen vuosittain yhteisen vuoropuhelun aikaansaamiseksi ja ajankohtaisten asioiden esille nostamiseksi
<ul style="list-style-type: none"> Järjestetään kainuulaisille nuorten parissa toimijoille (kunnat, srk, yhdistykset, toimijat jne.) vuosittain yhteisiä tapaamisia, missä käsitellään ja työstetään nuorten osallisuutta, yhteistyötä ja KANUPS asiakirjaa. Kutsutaan mm. MLL, 4H, Partiot, Martat, SRK, Kainuun liikunta, kuntien nuorisotyöntekijät jne. 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyön tiivistäminen, päällekkäisyyksien poistaminen, tarjonnan moninaistaminen, yhteinen näkemys osallisuudesta ja resurssien hyötykäyttö
<ul style="list-style-type: none"> Yhden henkilön lisäresurssi Kainuun nuorisotyön maakunnallisen ja paikallisen toiminnan ja yhteistyön kehittämiseen. Eriyisenä painopisteenä on nuorten osallisuuden, osallistumisen ja vaikuttamismahdollisuuksien tukeminen sekä alueellisen toiminnan kehittäminen 	<ul style="list-style-type: none"> Toiminnan kehittyminen ja kehittäminen paikallisesti ja maakunnallisesti, tiedon ja nuorten mahdollisuuksien lisääminen, jatkuvuuden turvaaminen, yhteisen äänen kuuluminen ja esille tuominen

<ul style="list-style-type: none"> Otetaan käyttöön Kainuun nuorisotyölle omat seuranta- ja arviointimenetelmät 	<ul style="list-style-type: none"> Hyödynnetään osallisuuskeskusten palveluita
--	---

Vahvuudet	Haasteet
<ul style="list-style-type: none"> Koko Kainuun hankkeita Turvallinen kasvu- ja elin-/luontoympäristö Monipuoliset harrastusmahdollisuudet Perinteet nuorisotyössä Yhteistyö ja tiedon jakaminen kuntien kesken Monikulttuurisuus Jalkautuva ja liikkuva nuorisotyö Nuorisotyön tahtotila Muutos- ja kriisivalmius Pysyvä henkilöstö Vaihtuva henkilöstö tuo uusia ideoita Työ kehittää Kainuun nuorisotyöntekijöistä pakosta moniosaajia Moniammatillisen verkoston tutuus 	<ul style="list-style-type: none"> Kuntien välimatkat Liikenneyhteydet Resurssien vähyyks (talous ja työntekijämäärät) Työntekijöiden vaihtuvuus ja pätevyys Palveluiden saatavuuden epätasaisuus Nuorisotyö ei osaa/ehdi sanoittaa tarpeeksi työtä näkyväksi, tiedotus ei ole riittävää Yhdistelmätyö Monikulttuurisuuden ennakkoluulot/rasismi Huono-osaisuus kasvaa Yksinäisyys Mielenterveys ja päihteet Työttömyys Some-kanavien moninaisuus
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyö kuntien ja muiden toimijoiden kanssa lisääntyy ja verkostot kehittyvät Kustannustehokkuus lisääntyy yhteistoimintojen kautta Yhdyspintojen mahdollisuudet lisääntyvät Kunnallinen nuorisotyö vahvistuu kunnissa ja sitä kautta Kainuun laajuisesti Digipalveluiden hyödyntäminen Joustavuus, muuntautumiskyky Vertaisohjaaja -toiminta ja omaehtoinen toiminta 	<ul style="list-style-type: none"> Resurssien väheneminen (talous ja työntekijämäärät) Rahoituspohjan muuttuminen Tilojen kunto ja toimivuus Palvelut eivät tavoita kaikkia nuoria Ikärakenne Kunnan tahtotila ><nuorisotyö Polarisoituminen Perukoiden erityispiirteet Ikäluokkien pieneneminen Some -kanavissa nuorten liikkuminen uusiin kanaviin

Nuorisotyöhön kohdistuvat lakimuutokset, muuttuva ympäristö ja rahoitus sekä muuttuvat nuorten elinolot vaikuttavat nuorisotyön sisältöihin.

Digitaalinen nuorisotyö on tullut osaksi nuorisotyötä ja toiminnan mahdollisuuksia kehitetään yhteistyössä. Nuorisotyö on tärkeä osa kuntien hyvinvointipalveluja.

Digitaalisella nuorisotyöllä tarkoitetaan tiivistettynä digitaalisen median ja teknologian hyödyntämistä nuorisotyössä ja -toiminnassa. Nuorisotyön digitalisoiminen ei ole vain sitä, että nuorille suunnattuja palveluja sähköistetään, nuorisotyötä viedään verkkoon tai että organisaation sisäisiä prosesseja digitalisoidaan, vaan nuorisotyön digitalisoitumisessa päämääränä on toimintatapojen ja koko organisaation toimintakulttuurin uudistaminen.

Panostamalla nuorten palveluihin kunta tekee pitkällä tähtäimellä itselleen edullista työtä. Nuorisotyön ja vapaa-ajan palvelut ovat tärkeä osa kuntien menestystekijöitä.

5. Nuorten Kainuu -hankkeen vaikutus Kainuun nuorisotyöhön

Nuorten Kainuu -hanke 2018–2020, kehittämishanke PSAVI/9757/2019, selvitys numero PSAVI/4469/2018) lisäsi yhteistyötä kuntien, Manun ja muiden osallisuustoimijoiden välillä ja edisti osallisuustoimintaa. Hanketta hallinnoi Kajaanin kaupunki, nuorisotyö.

<https://avi.fi/pohjois-suomi>

Nuorten Kainuu hankkeessa luotiin:

- Kainuun kuntien yhteistyönä Kainuun kuntien nuorisotyön perussuunnitelma
- Osallisuuden portaat
- Kainuun Nuva -ohjaajien käsikirja Arkirukkanen
- Mallinnettiin, kuinka nuorten ääni kuuluu maakuntahallinnossa ja paikallisella tasolla
- Käytännöt nuorten ja päättäjien sekä virkamiesten ja nuorten kanssa toimijoiden vuosittaisiin tapaamisiin, Ka niin, entä sitten –tapahtuma ja Kainuun nuorisotyötä tekevien tahojen koulutuspäivät
- Toimintatapoja, joiden avulla vahvistetaan nuorten asemaa, osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä paikallisella että maakunnallisella tasolla
- Yhdessä uusia digitaalisia työmuotoja nuorten ja toimijoiden kanssa mm. Nuvien digikokoukset, koulutukset ja tapahtumat

Nuorten Kainuu -hankkeen päättymisen jälkeen osallisuustoiminnassa on kehitettävää:

- Osallisuustyötä tehdään osana nuorisotyötä. Kainuussa osallisuustyöhön ei ole päätoimista henkilöresurssia, mikä hidastaa toiminnan kehittymisen ajan mukana
- Nuva-ohjaajien jatkuva koulutus
- Toimintakäsikirjan Kainuun nuorisovaltuuston ohjaajien Arkirukkasen käytänteiden toimintaan ottaminen
- Miten ratkaistaan, että erilaisten vähemmistöryhmien edustus voidaan turvata nuorisovaltuustoissa ja vaikuttajaryhmissä sekä maakunnallisessa nuorisovaltuustossa ja nuorisojärjestöissä
- Kunnissa ei ole vielä määrärahoja (osallistava budjetointi), joiden käytöstä nuoret voivat päättää sovittujen pelisääntöjen puitteissa
- Kuinka nuoret pääsevät jatkuvasti vaikuttamaan asioihin jo valmisteluvaiheissa
- Kuntien virka- ja luottamushenkilöiden kouluttamista nuorten osallisuustoimintaan
- Miten saadaan laajemmin nuorison mielipide esille valmisteltaviin asioihin

Liitteet

Liite 1. Nuorisotyö toiminnassa olevat yleiset käytänteet

Työntekijä mitoitus

Nuorisotiloille suositellaan kahta nuorisotyöntekijää työvuoroon (turvallisuusnäkökulma)

käytänne:

kerhot, klo 13.00 alkaen, vähintään 5-12/20 osallistujaa (riippuu kerhosta), yksi-kaksi työntekijää

iltatoiminta, klo 18.00-23.00 avoimissa ovissa, yökahviloissa 50 osallistujaa, yksi-kaksi työntekijää

leirit, vähintään kaksi työntekijää, ryhmässä kuusi lasta ohjaajalla

tapahtumat, vähintään kaksi työntekijää

nuorten reissuissa, 1-10 nuorta/yksi työntekijää, kaksi työntekijää, nais- ja miesnäkökulma

kansainvälinen nuorisotyö, (sopimukset määrittelee) kuusi nuorta, yksi työntekijä, nais- ja miesnäkökulma

kotikäynnit, työntekijällä tulee olla työpari mukana

Yhdenvertaisuus

käytänne: Nuorisotoiminnassa tulee huomioida kunnan laatima yhdenvertaisuussuunnitelma. Nuorisotyöllä voi olla myös oma asiakirja.

Esteettömyys

Käytänne: Nuorisotilat ovat nuorten paikkoja, joissa kaikilla nuorilla on mahdollisuus osallistua nuorisotoimintaan. Huomioidaan allergisoivat tekijät ja asiakkaiden fyysiset rajoitteet. Saavutettavuus mainitaan myös markkinoinnissa.

Turvallisuus

Käytänne: Nuorisotiloilla on oltava kiinteistön pelastussuunnitelma.

Turvallisuussuunnitelma tapahtumista ja mietittynä uhkatilanteiden hallinta. Tapahtumiin ja leireille laaditaan turvallisuussuunnitelma. Huomioidaan muut ilmoitusvelvollisuudet yleisötilaisuuden järjestämisestä.

Työntekijöillä (vakinaisella) tulee olla EA 1 -kurssi käytynä/päivitettyinä.

Alkusammutuskoulutus olisi hyvä myös päivittää säännöllisesti. Hygieniapassi -koulutus tulee olla, jos on ruuan jakelua, kerhotoiminnassa ei tarvitse olla.

Kriisitoiminta

Käytänne: Nuorisotoiminnassa tulee huomioida kunnan laatima Kriisitoimintasuunnitelma, jossa on mm. mietittynä käytänteet ja yhteistiedot kriisitilanteita varten. Nuorisotoimissa tulee olla myös oma kriisitoimintasuunnitelma nimellä tehostetun nuorisotyön valmiussuunnitelma.

Päihteet ja tupakointi

Käytänne: Nuorisotilat ovat päihteettömiä kokoontumistiloja. Nuorisotiloilla tulee olla kirjallinen ohje. Toimintoja markkinoinnissa mainitaan, että toimintamme on päihteetöntä.

Päihdehuoltolaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860041>

Alkoholilaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20171102>

Tupakka ja huumauslaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160549>

Alkometrillä osallistujien puhalluttaminen

Käytänne: Tapahtuman tiedotteessa ilmoitetaan, että jokainen osallistuja puhallutetaan sisään tullessa. Jokaisella on mahdollisuus osallistua puhaltamalla nolla promillea. Mikäli asiakas ei halua puhaltaa alkometriin, hänen osallistumisensa voidaan evätä.

Vanhemmille ilmoittaminen ja lastensuojeluilmoitus

Käytänne: Nuorisotoimen ammattihenkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Nuorisotilatoiminnassa alaikäisten vanhemmille ilmoitetaan aina päihtyneistä nuorista, jos vanhempien yhteystiedot ovat saatavilla. Mikäli huoltajaa ei tavoiteta tai jos huoltaja on päihtynyt, soitetaan p. 112, sosiaalipäivystykseen. Alaikäisistä lähtee aina lastensuojeluilmoitus asian havainneen taholta. Ilmoitus löytyy osoitteesta <https://sote.kainuu.fi/sites/sote.kainuu.fi/files/documents/library/2021-02/Lastensuojeluilmoitus.pdf> ja toimitetaan sosiaalitoimistoon (voi olla myös suullinen).

Tiloilta poistaminen

Käytänne: Nuorisotila on julkinen paikka. Ohjaaja voi poistaa häiriökäyttäytyjän nuorisotilasta, antaa porttikiellon määrääjäksi tai sulkea paikan ilmoitettua aiemmin. Tarvittaessa täytetään vaara- ja läheltä piti tilanne -lomake ja lähetetään esimiehelle.

Tilan sulkeminen

Käytänne: Tilan voi sulkea ilmoitettua aiemmin. Syynä voi olla mm. tilassa häiriökäyttäytyminen, työrauhan rikkoontuminen, turvallisuusriski. Tilan sulkemisesta oveen tulee laittaa viesti, miltä ajalta tila on suljettu. Työntekijän tulee poistua tilasta aina viimeisenä.

Muita nuorisotyöhön vaikuttavia lakeja

Ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveystyön järjestäminen

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150523>

Liikennelaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180729>

Terveystuololaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>

Sosiaalihuoltolaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>

Työturvallisuuslaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Liite 2. Nuorisotilojen säännöt

- Nuorisotilat ovat tarkoitettu nuorille.
  - Nuorisotiloilla saa pelaila, olla, höpötellä, kertoa mielipiteensä, osallistua, hengaila kavereiden kanssa, vaikuttaa elinympäristöönsä, osallistua ja olla aktiivinen innostunut nuori.
- Nuorisotilaan tullaan vain terveinä
  - Jos olet ollut poissa koulusta sairauden vuoksi, älä tule myöskään nuorisotilalle, pidä oireetonta päivää myös vapaa-ajalla
  - Noudata valtakunnallisia ja paikallisia ohjeita
- Pidetään sisä- ja ulkotilat asianmukaisessa kunnossa
  - Jokainen huolehtii omalta osaltaan siisteydestä
  - Tavarat omille paikoilleen
  - Roskat roskikseen
  - Kulkuvälineet parkkeerataan asiallisesti pihaan
- Nuorisotilalla on maksuton wlan-verkko
- Käyttäydy asiallisesti
  - Älä kiusaa muita
  - Älä häiritse toisten peliä
  - Rahasta pelaaminen ei kuulu nuorisotilalle
  - Kiinnitetään huomiota kielen ja äänen käyttöön
  - Erimielisyydet sovitaan ilman väkivaltaa
  - Toisten henkilökohtainen omaisuus jätetään rauhaan
  - Sähkölaitteiden ääressä ei nautita juomia tai syömisiä
  - Keittiön astiat ja välineet ovat käytössäsi, siivoa jälkesi. Kysy ohjaajalta tarvikkeista
  - Älä riko tavaroita
- Vahingot
  - Vahingoista ilmoitettava ohjaajalle
  - Tahalliset rikkomiset on korvattava henkilökohtaisesti
- Nuorisotila on päihteetön eikä myöskään energijuomia sallita
  - Alueella on kaikille päihteille nollaraja. Päihteiden käyttö, hallussapito, päihtyneenä olo ei kuulu nuorisotilalle.
Mmm. tupakkavehkeiden käsittely, tupakointi samoin nuuska on kiellettyä
  - Alle 18 -vuotiaasta päihtyneestä tehdään aina lastensuojeluilmoitus.
- Nuorisotilaan ei saa tuoda teräaseita tai mitään, millä on tarkoitus vahingoittaa toista.
- Ohjaaja voi pyytää poistumaan häiriökäyttäytyjän, antaa porttikiellon määräajaksi tai sulkea paikan ilmoitettua aiemmin.

Liite 3. Kainuun nuorisotiedotuksen vuosikello

Tammikuu	Helmikuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu
Kevätkauden toimintojen jatkuminen	Mediataitoviikko	Talvilomaviikon tapahtumat	Pääsiäiseen liittyvät tapahtumat	Kesäleirit ja -tapahtumat	Leiriaikainen tiedotus suoraan koteihin
Kesätyöpaikkojen haku, yritykset	Talvilomaviikon tapahtumat	Yhteishaun päättyminen	Kesäleirit ja -tapahtumat	Nuorisotilojen kesätauko	Viestintä kesätyöntekijöille WhatsApp-ryhmässä
	Ystävänpäivä	Amk:n haku aika	Nuorisotiedotuspäivä		Opiskelupaikan vastaanotto
	Yhteishaun alkaminen	Nuorisojärjestöjen kohdeavustuksen haku aika			Valma – koulutukseen haku alkaa
	Kaupungin kesätyönhaku				Kesätoimintojen tauko

Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu
	Harrastekortti	Harrastekortti	Nuorisotyön viikko	Peliviikko, päihde- ja mt-työn viikko	Joulukalenteri
	Kerhotoimintojen aloitus	Kerhotoimintojen aloitus	Tyttöjen oikeuksien päivä		
	Kutsunnat	Syysloman toiminnat	Syysloman toiminnat		
	Opintotuen hakeminen				Nuorisotilojen joulutauko

Kaiku -kortista ja sen eduista tiedottaminen on ympärivuotista. Chat-palvelun aukioloajoista tiedottaminen on jatkuvaa.

Valtion nuorisoneuvosto

<https://tietoanuorista.fi/nuora/>

Valtion nuorisoneuvosto on valtioneuvoston asettama nuorisotyön ja -politiikan asiantuntijaelin, johon valtioneuvosto kutsuu jäseniksi lasten ja nuorten kasvu- ja elinoloihin perehtyneitä henkilöitä.

VISIO:

Valtion nuorisoneuvosto on tunnettu nuorisopolitiikan asiantuntijaelin ja nuorten äänen vahvistaja. Se tekee näkyväksi valtionhallinnon päätösten ja toimenpiteiden vaikutukset nuoriin. Nuorisoneuvoston toiminnassa nuoret ovat mukana osallistuvina ja aktiivisina toimijoina. Valtion nuorisoneuvosto tekee aloitteellista vaikuttamistyötä ja poikkihallinnollista arviointia nuoriin ja nuorten hyvinvointiin kohdistuvista palveluista. Arviointien kautta tuotetaan tietoa päätöksenteon tueksi.

Nuorisolain mukaan neuvoston tehtävänä on:

- Käsitellä nuorten kannalta laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä asioita ja arvioida valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia nuoriin ja nuorille suunnattuihin palveluihin ja toimintoihin
- Tehdä aloitteita ja esityksiä nuorisopolitiikan kehittämiseksi
- Tuottaa ajankohtaista tietoa nuorista ja heidän elinoloistaan
- Antaa opetus- ja kulttuuriministeriölle lausunto valtakunnalliseen nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaan otettavista asioista
- Seurata toimialan kansainvälistä kehitystä ja yhteistyötä
- Keskeisinä välineinä valtion nuorisoneuvostolla ovat nuorten arvoja ja asenteita seuraavat Nuorisobarometrit, nuorten hyvinvoinnin indikaattorit sekä muu tietotuotanto.

Valtion nuorisoneuvosto toimii asiantuntijana nuorten kasvu- ja elinoloihin liittyvissä kysymyksissä. Nuorisoneuvosto pyrkii nostamaan lapsia ja nuoria koskettavia asioita yleiseen keskusteluun antamalla kannanottoja ja laatimalla toimenpideohjelmia.

Ministeriöt (päivitetty 1.12.2021)

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM)

<https://okm.fi/etusivu>

Nuorisoasiat

<https://okm.fi/nuoriso>

[Nuoriso - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)

**opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuoriso- ja liikuntapolitiikan osasto (NUOLI),
Nuorisotyön ja politiikan vastuualue (NV)**

johtaja

Henni Axelin

puh. 0295330205

etunimi.sukunimi@gov.fi

Postiosoite: PL 29, 00023 VALTIONEUVOSTO

Käyntiosoite: Meritullinkatu 1, 00170 Helsinki

Linjaukset ja kehittäminen

Nuorisopolitiikan kehittämisestä sovitaan hallitusohjelmassa sekä lapsi- ja nuorisopolitiikan ohjelmassa.

Nuorisotyön osa -alueet

Nuorisotyössä pyritään parantamaan nuorten elinoloja ja luomaan edellytyksiä nuorten kansalaistoimintaan.

Lait ja asetukset

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee ja osallistuu eduskunnan päätettäväksi annettavien nuorisoa koskevien lakiehdotuksien valmisteluun.

Rahoitus ja avustusjärjestelmä

Valtion talousarviosta nuorisomäärärahat ovat noin promille. Ministeriö jakaa rahoituksen pääosin valtionavustuksina ja -osuuksina.

EU ja Kansainvälinen -yhteistyö

Kansainvälisen ja EU yhteistyön tavoitteena on kehittää ja tukea kansallista nuorisopolitiikkaa ja työtä verkottumisella ja hyvien käytäntöjen vaihdolla.

Harrastamisen Suomen malli

Suomen mallissa päätavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen. Tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Sosiaali- ja terveysministeriö

<https://stm.fi/etusivu>

Työ- ja elinkeinoministeriö

<https://tem.fi/etusivu>

- laki kuntouttava työtoiminta

Oikeusministeriö

<https://oikeusministerio.fi/etusivu>

Nuoriso ja liikuntapolitiikan osaston ylijohdaja

Esko Ranto

puh. 0295 3 30115

Nuoriso ja liikuntapolitiikan osaston johdon assistentti

Sirpa Aalto

puh. 0295 3 30052

Opetushallitus

[Erasmus+ -ohjelma 2021-2027 | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen-ja-kansainvalisyys/erasmus-ohjelma-2021-2027>

Aluehallintovirasto

<https://avi.fi/etusivu>

<https://avi.fi/tietoa-meista/tehtavamme/opetus-ja-kulttuuri/nuorisotoimi/nuorisotyokunnissa>

<https://www.facebook.com/avinuorisotoimi>
<https://www.facebook.com/avikoulutta>

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, opetus- ja kulttuuritoimi, nuorisotoimen ylitarkastaja
Kirsi-Marja Stewart
puh. 0295 017 652

Kainuun aluekoordinaattori

Kainuun ja Koillismaan etsivän nuorisotyökoordinaattori
Juha Mertala
juha.mertala@pudasjarvi.fi
p. 0408266610
Alueena Kajaani-Kuusamo-Pudasjärvi-Taivalkoski

Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan nuorten työpajakoordinaattori
Jaakko Vetämäjärvi
jaakko.vetamajarvi@ouka.fi
p. 044 703 8312
Alueena Pohjois-Pohjanmaa-Kainuu

Kuntaliitto

[Nuorisotyö ja -politiikka | Kuntaliitto.fi](#)

Hyvinvointi ja sivistys -yksikkö

Vastuualueet: nuorisotyö ja -politiikka, liikunta ja liikuntapolitiikka, harrastaminen
erityisasiantuntija
Mari Ahonen-Walker,
+358 9 771 2134, +358 50 452 6433
Mari.Ahonen-Walker@kuntaliitto.fi

Nuorisoalan Osaamiskeskukset

<https://okm.fi/nuorisotyon-keskukset>
<https://minedu.fi/nuorisotyon-keskukset>

Alla oleva listaus löytyy sivulta:

<https://aviavustukset.fi/wp-content/uploads/2020/09/Nuorisoalan-osaamiskeskukset-2020-2023-Viivi-Pekkonen.pdf>

Kunnallinen nuorisotyö osaamiskeskus Kanuuna

- Yhteenliittymän hallinnoija: Lahden kaupunki, nuorisopalvelut [Etusivu | Nuorisokanuuna](#).
- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu, Juvenia - nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
- Nuorisotutkimusseura ry

- [Koordinaatti](#) (Oulun kaupunki), nuorten tieto- ja neuvontatyö, Nuorteneämä.fi, Nutitilastot.fi
- [Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry](#)
- [MIEELI ry](#) Suomen Mielenterveys ry

Nuorisoalan osaamiskeskus Kentauri

[Etusivu - Osaamiskeskus Kentauri](#)

nuorisoalalla toimivien järjestöjen tilannekuva ja vaikuttavuus

- Yhteenliittymän hallinnoija: Suomen partiolaiset ry
- Opintotoiminnan keskusliitto [Etusivu - Opintokeskus Sivis \(ok-sivis.fi\)](#)
- [Talous ja nuoret TAT](#)
- [Humanistinen ammattikorkeakoulu \(Humak\)](#)

Osallisuuden osaamiskeskus

[Osallisuuden osaamiskeskus - Nuorten Akatemia](#)

Edistää nuorten yhteiskunnallista osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia, uudistaa ja tekee tunnetuksi digitaalisia välineitä nuorten vaikuttamisen väylinä sekä kehittää ja levittää nuorten osallisuuden laatuksiteereitä.

- Yhteenliittymän hallinnoija: [Nuorten Akatemia - Mahdollisuuksia nuorten kanssa toimimiseen.](#)
- [Kehittämiskeskus Opinkirjo](#)
- Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry. [Nuva ry.](#)
- [Koordinaatti](#) (Oulun kaupunki) digitaaliset vaikuttamisen välineet

Kohdennettu nuorisotyön osaamiskeskus

Työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö

- [Intro – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry \(intory.fi\)](#)

Muut etsivä nuorisotyön linkit:

- Opetus ja kulttuuriministeriö (etsivänuorisotyö) <https://okm.fi/tyopajat-ja-etsiva-nuorisotyö>
- Hae etsivä karttapalvelusta <https://www.entit.fi/>

Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskus

- Yhteenliittymän hallinnoija: [Verke – Digitaalisen nuorisotyön osaamiskeskus](#) Helsingin kaupunki
- Nuorten tieto ja neuvonta työ Koordinaatti <https://koordinaatti.fi/fi>
Discord toiminta
- [Koordinaatti](#) (Oulun kaupunki) digitaalisen median mahdollisuudet ja riskit, somehoukuttelun ennaltaehkäiseminen

Nuoska- Nuorisotyön kouluissa ja oppilaitoksissa

[Osaamiskeskus Nuoska - Nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa - Xamk](#)

Yhteenliittymän hallinnoija:

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juvenia

- [Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry](#)
- [Folkhälsan - Folkhälsan \(folkhalsan.fi\)](#)
- [Föreningen Luckan | Information & kultur](#)
- Suomen Mielenterveys ry [MIELI ry](#)
- Nuorisotutkimusseura ry
- [Kehittämiskeskus Opinkirjo](#)
- Kunnallisen nuorisotyön osaamiskeskus Kanuuna [Etusivu | Nuorisokanuuna.](#)
- Vantaan kaupunki [Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö \(sivistysvantaa.fi\)](#)
- Åbo Akademi [Startsida | Åbo Akademi \(abo.fi\)](#)

Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi

<https://www.alli.fi>

Suomen nuorisokeskukset

[Elämän mittaisia muistoja - Suomen nuorisokeskukset \(snk.fi\)](#)

Nuorisokeskus Anjala, Kouvola
Nuorisokeskus Hyvärilä, Nurmes
Nuorisokeskus Vasatokka, Inari
Nuorisokeskus Metsäkartano, Rautavaara
Nuorisokeskus Marttinen, Virrat
Nuorisokeskus Oivanki, Kuusamo
Luonto-, liikunta- ja nuorisomatkatilakeskus Piispala, Kannonkoski
Nuorisokeskus Syöte, Pudasjärvi
Nuorisokeskus Villa Elba, Kokkola

Suomen nuorisotyön tilastot

<http://nuorisotilastot.fi#!/fi/kunta/Asukasluku/perus/choice-1/prosentit/whiteblue/Koko%20maa/Koko%20maa/table/Mit%C3%A4%20kautta%20tavoite%20nuoret%20tulivat%20etsiv%C3%A4n%20nuorisoty%C3%B6n%20piiriin%3Fnull/kunta/donut/%5B%5D>

Discord palvelin

Kainuun kuntien ylläpitämä Kainuun diginuorisotila nuorille yli 13 vuotiaalle nuorille

<https://discord.gg/BMX25pFCrt>

Kanavat, joissa jaetaan nuorisotyön osaamista:

Kanuunalla on useita nuorisotyön ammattilaisille suunnattuja kehittämisverkostoja, joista jokaisella on oma kehittämisohjelmansa. Useimmilla se on jokin nuorisotyön työmuodoista. Verkostoissa ammattilaiset eri puolilta Suomea tapaavat toisiaan jakaen kokemuksia ja hyviä käytänteitä vertaistensa kesken. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni löytää

verkostoista omaa työtään tukevia vertaisareenoita ja pääsee osalliseksi kehittämistyöhön. Kanuuna <https://www.nuorisokanuuna.fi/fi/yleista>

Verke kouluttaa nuorisotyön parissa työskenteleviä digitaalisen nuorisotyön ja digitalisaation teemoista. Järjestämme koulutuksia esimerkiksi luentoina, työyhteisökeskusteluina ja toiminnallisina työpajoina. Discordissa on yhteisö ja vinkkialusta josta löytyy yli 1000 digitaalisesta nuorisotyöstä kiinnostunutta.

<https://www.verke.org/verke/verke-somessa>

Hyödyllisiä tiedonlähteitä työhön:

[Etusivu - Nuoret ja osallisuus](#)

[Itsenäistynvä nuori – Tietolähteitä ja menetelmiä nuorten kanssa työskenteleville \(itsenaistyyvanuori.fi\)](#)

[Etusivu - Nuorisotyö Kanuunan kunnassa \(kanuunakunta.fi\)](#)

[Tietoa ja neuvontaa nuorille | Nuorteneämä.fi \(nuorteneelama.fi\)](#)

[Mediakasvatus.fi - Mediakasvatusseura - mediakasvatuksen asiantuntija](#)

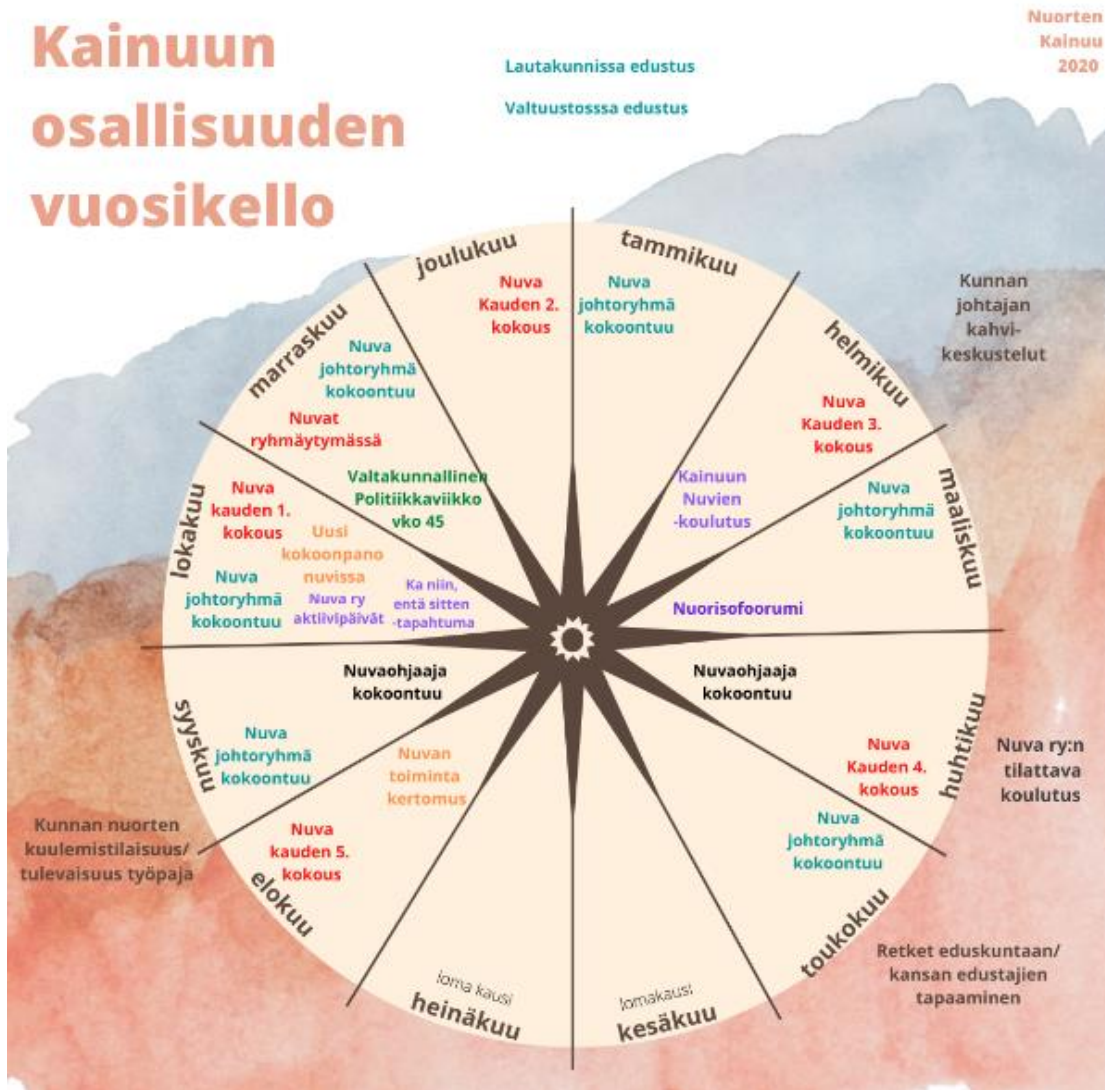
[Nuori Kulttuuri | Kulttuurisen nuorisotyön edelläkävijä](#)

[Nuori Kulttuuri Roots | Paikallinen toiminta - yhtä lähellä kuin sinäkin](#)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos [Nuoret - THL](#)

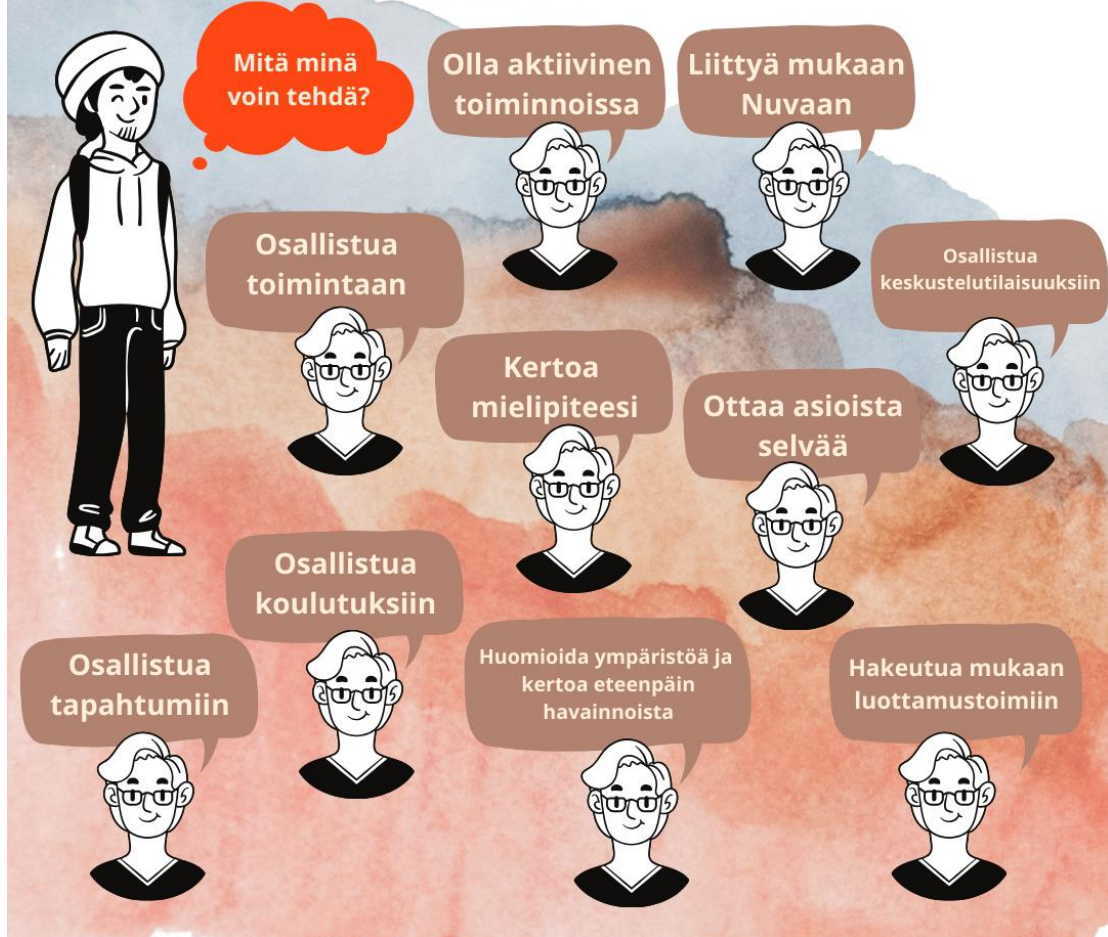
<https://www.vaestoliitto.fi/nuoret>

<https://www.liikenneturva.fi>

Kainuun nuorten vaikuttamiskeinot

Liite 11. Avartti toiminta

Avartti on ohjelma, joka tukee nuoren tai opiskelijan kehitystä ja kasvua. Helppoa ohjelman tekeminen ei aina ole - ei opiskelijalle, ei ohjaajille, mutta lopussa kiitos seisoo.

Avartti on henkilökunnalle työväline

- Avartissa ohjaaja tukee nuorten Avartti -matkaa. Nuorelle menetelmä vahvistaa olemassa olevia taitoja, oppii uusia asioita ja tärkeitä taitoja.
- Työvälineeksi Avartin ottaminen teettää alkuun paljon työtä. Ohjelman aloittaminen vaatii ohjaajilta vilpitöntä sitoutumista ja kiinnostusta sekä vankkaa uskoa asiaan.
- Avartti lisää yhteistyötä yksiköitten/toimipisteitten välillä ja hyvien/toimivien käytänteitten jakamista. Avartti -ohjaajat pyrkivät verkostoitumaan ja tapaamaan vuosittain suunnittelupalaverin merkeissä. Haaveissa on myös yhteiset/alueelliset seikkailut, mikä vähentää pitkässä juoksussa mm. henkilöstökuluja.
- Avartin järjestämät koulutukset/tapaamiset ovat hyviä ja niihin kannattaa osallistua. Koulutukset ovat yleensä maksuttomia (peruskurssia lukuun ottamatta). Koulutukset edistävät yhteistyötä/verkostoitumista ja auttavat vertaistuen saamisessa.

Mitä nuori saa Avartista

- Ohjelma tukee ja rikastuttaa laajasti harrastamista ja mielekästä vapaa-ajan viettoa.
- Nuori voi aloittaa täysin uuden harrastuksen ja löytää sitä kautta uusia kavereita.
- Avartti ohjelma tukee jo olemassa olevia harrastuksia, mutta antaa harrastamiseen uuden twistin.
- Opitaan uusia asioita ja taitoja. Avartissa nuori oppii hieman eri tavalla omista vahvuuksistaan, heikkouksistaan ja tarpeellisuudestaan.
- Avartti tuo potkua vapaa-aikaan tai esim. asuntolatoimintaan.
- Pitkässä juoksussa opiskelijan säännöllinen harrastaminen rytmittää mukavasti viikkoa, tuo struktuuria vapaa-ajalle ja helpottaa arjen hallintaa.
- Retki-osio on eniten työtä vaativin osuus, se on myös palkitsevin. Erätaitoja opetellessa ja metsäreissuilla nuorista tulee esille aivan uusia puolia. Nuoren riemun ja ylpeyden tunne, kun huomaa miten kehittyi, selviytyi, ylittää itsensä, joka kasvattaa itseluottamusta konkreettisesti.

Avartti on elämys

- Tavallisesta harrastamisesta Avartti eroaa siinä, että nuori asettaa valitsemilleen harrasteille henkilökohtaisen tavoitteen, jota kohti edetään tarvittaessa välitavoitteita asetellen. Kun tavoitteet on saavutettu, sitä seuraa saavutusten tunnustaminen.
- Nuori voi ottaa käyttöönsä Avartti-vihon, mihin kerätään ”merkkejä”. Merkkien kerääminen motivoi opiskelijoita todella paljon!
- Ohjelman myötä tulee paljon onnistumisen kokemuksia ja iloa saavutetuista tavoitteista.
- Vuorovaikutustaidot ja ryhmässä toimimisen taidot saavat vahvistusta.
- Avartti -harrastaminen tukee merkittävästi itseohjautuvuutta, omatoimisuutta ja vastuunottoa.
- Avartti -ohjelma auttaa rohkaistumaan ja luottamaan itseensä.

- Seikkailussa koetaan selviytymisen ja onnistumisen tunteita. Seikkailu toimii myös ”porkkanana” sillä hetkellä, kun muuten tuntuu ”tihkaisevan”.
- Säännöllinen harrastaminen auttaa pitkäjänteisyyden ja sitoutuvuuden kehittymistä, koska ohjelma ei ole hetken harrastus, vaan kestää useita kuukausia.
- Avartti onnistuu parhaimmillaan myös ehkäisemään syrjäytymistä. Ohjelma aktivoi mukavasti niitä opiskelijoita, jotka jumittavat helposti asuntolaan, pelimaailmaan tai tv:n äärelle.
- Koetaan samanhenkisyyttä, ryhmään kuulumisen tunnetta ja ehkä eri tavalla hyväksytyksi tulemistä.
- Avartin suorittaminen on kokonaisuudessaan hieno matka. Avartin osioiden teon jälkeen on tunnustusten jakotilaisuus. Tilaisuuteen Tilaisuudessa pitkä pakerrus palkitaan. Nuorelle tilaisuus on ikimuistoinen ja positiivinen kokemus ja tilaisuuteen valmistautuminen on iso ja tärkeä asia!

Avartti tukee myös opiskelua

- Oppilaiden ja opiskelijoiden suorittaessa Avarttia esim. luovilla Avartti -toiminnot voidaan suunnitella opettajan kanssa koulua ja ammattialaa tukeviksi.
- Nuori suunnittelee, laatii myös tällöin henkilökohtaisia tavoitteita/välitavoitteita, itsearvioi ja saa Avartti-ohjaajilta palautteen niin suullisesti kuin kirjallisestikin.
- Tasojen suoritukset merkitään Saavutusten -kirjaan.

Avartti-toiminnan aloittaminen

- Avartti -toiminnan aloittamiseen tulee tehdä sopimus Avartti -toimiston kanssa ja ohjaajan tulee suorittaa tason vaatimat koulutukset.
- Esitemateriaalia on saatavilla ja toimivia ohjaajia ja toiminnassa mukana olevia nuoria kannattaa pyytää esittelemään toimintaa.
- Avartti on koko yksikön/toimipisteen yhteinen asia. Siksi Avartti kannattaa avata ihan koko henkilöstölle. Vaikka ohjelma on pääosin vapaa-ajalla tapahtuvaa toimintaa, tarvitaan yhteistyötä ja yhteisymmärrystä myös mm. opettajien kanssa. Varsinkin, jos Seikkailut tehdään kouluviikon aikana ja jos Avartti-harrastuksen katsotaan tukevan opiskelijan koulutuksen yleisiä ja/tai ammatillisia tavoitteita. Kotijoukkojen ajan tasalla pitäminen on myös tärkeää.

Liite 12. Nuorisotyön eettinen näkökulma

- Ammatissa ja ammatillisuudessa on pohjimmiltaan kysymys ammattietiikasta.
- Ammattieettiseen pohdintaan kykenevää työntekijää voidaan pitää ammatillisuutensa omaksuneena ja kehittyneenä asiantuntijana. Hän kykenee tekemään työtä pohtien, arvioiden ja tarpeen mukaan kyseenalaisten ja kriittisesti kehittäen.
- Amatillinen ja ammattieettinen pohdinta ylittää työn lisäksi työyhteisön, toimintaorganisaation ja yhteiskunnan järjestelmään.
- Ammattietiikka ei toteudu juhlavissa pohdinnoissa, vaan arjen nopeasti vaihtuvissa tilanteissa. Se on myös taitoa kyseenalaistaa selviltä tuntuvia asioita ja kykyä toimia moniarvoisessa yhteiskunnassa.
- Ammattieettinen pohdinta on erilaisten arvoristiriitojen välistä tasapainoilua. Siinä tarvitaan lainsäädännön tuntemusta, yleistä käsitystä eettisistä teorioista ja ammatillisen toiminnan lähtökohdista nousevia ammattieettisiä periaatteita. Näistä teoreettisista tiedoista ja taidoista huolimatta ammattietiikka ei toteudu, ellei työntekijällä ole uskallusta toimia ammattieettisten arvojen ja ajattelunsa vaatimalla tavalla.

Liite 13. Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus

Mikä on ammattieettinen ohjeistus ja kenelle se on tarkoitettu?

- Ammattieettinen ohjeistus ilmaisee asennetta, vastuuta ja suhtautumistapaa työhön. Sen tehtävänä on kertoa työn tarkoituksesta sekä antaa perustaa pohdinnalle oikeasta ja väärästä.
- Ohjeistus on tarkoitettu nuorisotyön ammattilaisille, joilla on alan koulutus ja jotka työskentelevät kuntien, järjestöjen tai yksityisen sektorin palveluksessa.
- Ohjeistuksessa on käytetty nuorisotyöntekijä -nimikettä kuvaamaan alan ammattilaista.
- Työntekijä voi hyödyntää ammattieettistä ohjeistusta pohtiessaan työn sisältöjä. Eettinen ohjeistus toimii työvälteenä nuorisotyön arjessa ja kehittämisessä.
- Työyhteisössä ohjeistusta voidaan käyttää koulutuksessa, perehdyttämisessä ja pulmatilanteita ratkottaessa. Ammattieettinen ohjeistus kertoo myös sidosryhmille ja toisille toimijoille nuorisotyön periaatteista.

Nuorisotyön tavoitteena on, että jokainen nuori saavuttaa omien voimavarojensa ja näkemyksensä mukaisen paikkansa yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä

Nuorisotyössä tuetaan ja mahdollistetaan nuorten omaehtoista toimintaa ja tarjotaan mielekkäitä vaihtoehtoja vapaa-aikaan. Nuorisotyö tarjoaa toimintoja, joissa on mahdollista olla aidosti ja vapaasti oma itsensä ilman pelkoa nolatuksi tai hylätyksi tulemisesta. Nuorisotyössä nähdään nuoret yksilöinä ja ryhmän jäseninä, ohjataan nuoria ratkaisemaan myönteisesti ristiriitoja sekä välttämään asenteellisuutta ja ennakkoluuloja. Nuorisotyöntekijä valaa omalla toiminnallaan ja olemuksellaan uskoa tulevaan.

Nuorisotyö on kohtaamista, kannustavaa kasvatusta ja yhdessä tekemistä

Nuorisotyöntekijä on helposti lähestyttävä, luotettava ja turvallinen aikuinen. Hänen tulee huomioida roolinsa nuorten samaistumisen kohteena. Nuorisotyöntekijä löytää aikaa silloin, kun nuori sitä tarvitsee. Hän ymmärtää nuorisotyön rakentuvan nuoren vapaaehtoiselle osallistumiselle. Nuorisotyöntekijä tarttuu vääryyksiin ja korjaa epäoikeudenmukaisuutta. Nuorisotyöntekijä puuttuu nuoren kasvua, kehitystä tai terveyttä vaarantavaan toimintaan.

Nuorisotyöntekijä toimii tasapuolisesti, oikeudenmukaisesti ja erilaisuutta kunnioittaen. Nuorisotyöntekijä tunnistaa nuorten erilaisia tarpeita. Hän välittää, on läsnä ja kannustaa nuorta. Nuorisotyöntekijä antaa nuorelle aikaa oppia elämästä ja korjata tekemiään virheitä.

Nuorisotyö vahvistaa nuoren osallisuutta lähiyhteisöissä, eri kulttuureissa ja yhteiskunnassa

Nuorisotyöntekijä edistää nuorten elinoloja ja hyvinvointia läsnä olevalla ja toiminnallisella työllään. Nuorisotyöntekijä rakentaa ja kehittää yhdessä nuorten kanssa turvallisia toimintaympäristöjä. Nuorisotyö muuttuu nuorten tarpeiden ja nuorisokulttuurien mukana. Nuorisotyöntekijä osallistuu nuorten tukemiseen arjessa ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Hän luo edellytyksiä nuorten osallisuudelle, pelkojen voittamiselle ja unelmien toteutumiselle.

Nuorisotyöntekijä arvostaa omaa työtään, toimii rakentavasti ja avoimesti työyhteisössä ja yhteistyöverkostossa

Nuorisotyöntekijä vahvistaa nuorisotyön roolia luottamalla asiantuntijuuteensa, tunnistamalla oman ammatti-identiteettinsä sekä olemalla ammattialansa ja osaamisensa kehittäjä. Nuorisotyöntekijä jakaa omaa osaamistaan ja oppii toisilta ammattilaisilta. Nuorisotyöntekijä toimii monialaisessa yhteistyössä nuorisotyön omilla vahvuuksilla. Nuorisotyöntekijä edistää eri toimijoiden välistä vuoropuhelua, kunnioittaa nuorta ja hänen lähiverkostoaan sekä käsittelee vastuullisesti saamiaan tietoja. Nuorisotyöntekijä on kasvun ja kasvatuksen tukija.

Nuorisotyöntekijä toimii nuoruuden ja nuorten elinolojen tulkkina

Nuorisotyöntekijä seuraa nuorisopoliittista keskustelua ja päätösten valmistelua. Hän osallistuu keskusteluun ja tuo nuorten näkökulmaa esille. Nuorisotyöntekijällä on kyky rakentavalla tavalla kyseenalaistaa ja nostaa esille yhteiskunnallisia epäkohtia. Nuorisotyöntekijä kannustaa nuoria vaikuttamaan itse ja kehittää yhdessä nuorten kanssa vaikuttamismahdollisuuksia. Nuorisotyöntekijä tiedostaa työnsä ja organisaationsa lähtökohdat ja tarkastelee kumppanuuksia, yhteistyötä sekä ulkopuolista rahoitusta tästä näkökulmasta.

Nuorisotyössä kunnioitetaan luontoa ja elämää

Nuorisotyössä huomioidaan toimintaympäristö, puututaan ilkeiltään ja kannustetaan ympäristöystävälliseen elämäntapaan. Nuorisotyössä noudatetaan kestävän kehityksen periaatteita. Nuorisotyöntekijä valitsee toiminnoissa luontoa kunnioittavia, ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja ja työmenetelmiä. Nuorisotyöntekijä huolehtii omasta hyvinvoinnistaan.

Nuorisotyöntekijä tunnistaa ja tunnustaa oman rajallisuutensa. Hän osaa hyödyntää nuorille tarkoitettua palveluverkostoa työnsä tueksi. Nuorisotyöntekijä osaa erottaa työn ja vapaa-ajan sekä asettaa rajat suhteessaan nuoreen. Osaamistaan ja jaksamistaan hän ylläpitää huolehtimalla itsestään sekä perehtymällä uuteen tietoon nuorista ja nuorisotyöstä.

Ohjeistus ei ratkaise ammattieettisiä ongelmia, eikä vapauta työn eettiseltä pohdinnalta

Eettistä pohdintaa tulisi harjoittaa myös arkipäivän tilanteissa. ”Mitä nyt pitäisi tehdä?” - kysymys voidaan esittää muodossa ”Mikä olisi tässä tilanteessa oikein?”. Tällöin luontaisesti lähtee pohtimaan vaihtoehtojen oikeellisuutta. Ja jos ihminen toimii sen perusteella, mikä on oikein, se ei voi olla itse toiminnalle kovin huono lähtökohta.

Nuorisotyön ammattieettinen ohjeistus

- suuntaa konkreettisesti käytännön toimintaa, mutta on riittävän väljä, jotta sitä voidaan soveltaa useisiin tilanteisiin
- osoittaa ammattilaiselle, millaisiin asioihin ammatinharjoittamisessa tulisi kiinnittää huomiota
- vahvistaa ammatin tarkoituksen ja keskeisten tehtävien pohtimista
- toimii työkaluna ratkaistaessa työn eettisiä haasteita
- perustelee ulkopuoliselle ammatin ja työhön liittyviä näkökulmia
- vahvistaa uskoa työn merkitykseen ja mahdollisuuksiin
- tukee ammatillisuutta ja professiota.

Ammattieettisen ohjeistuksen hyödyntäminen

- työyhteisön ja yksittäisen työntekijän työkalu
- peilauspinta nuorisotyön peruskysymyksiin ja eettisiin haasteisiin
- työn kehittämisen väline
- osa kehittämiskeskustelua
- oppimismateriaali
- apuväline työn perehdytykseen
- ammatin tunnetuksi tekemisen väline

Ohjeistuksen hyödyntäminen vahvistaa

- eettistä pohdintaa
- eettisesti perusteltua työtettä
- työn tehtävien ja tarkoituksen ymmärrystä
- sitoutumista ammatillisuuteen
- ammattikunnan sisäistä kiinteytymistä
- luottamusta ammattikuntaa kohtaan
- ammattikunnan jäsenyyttä, ammattikunnan edustajina

Liite 14. Kainuun peruskoulut, oppilaitokset ja oppilasmäärät

Koulut Kainuussa ja oppilasmäärät 2020	
Hyrnsalmi	Perusopetus (2 koulua)
Kajaani	Perusopetus (13 koulua) Kajaanin lukio Kao Kajaani KAMK Kajaani
Kuhmo	Perusopetus (3 koulua) Kuhmon yhteislukio
Paltamo	Perusopetus (2 koulua) Paltamon lukio
Puolanka	Perusopetus (1 koulu) Puolangan lukio
Ristijärvi	Perusopetus (1 koulu)
Sotkamo	Perusopetus (7 koulua) Sotkamon lukio
Suomussalmi	Perusopetus (2 koulua) Suomussalmi lukio

Kainuun perusopetuksen ja lukion oppilasmäärä 1-9 luokilla											
	1lk	2lk	3lk	4lk	5lk	6lk	7lk	8lk	9lk	Yht.	lukio
Hyrnsalmi	16	13	9	10	18	16	17	12	15	126	
Kajaani	403	420	400	416	437	439	408	429	414	3766	597
Kuhmo	55	65	61	66	91	60	93	69	70	630	80
Paltamo	21	32	34	42	29	28	36	32	37	291	42
Puolanka	19	13	25	15	18	23	16	22	19	170	21
Ristijärvi	9	7	8	13	9	15	7	7	5	80	
Sotkamo	125	106	103	124	118	109	107	112	121	1025	305
Suomussalmi	62	58	56	49	61	54	69	69	71	549	105
Kainuu yhteensä	710	714	696	735	781	744	753	752	752	6637	1151

Tilastointipäivänä 20.9.2020

Luokkien oppilasmäärissä on luokkamuotoisessa erityisopetuksessa (EO0) olevia oppilaita, jotka jakautuvat eri kouluihin. Kainuussa erityisopetuksen piirissä on yhteensä 312 oppilasta.

Kainuun ammattioppilaitoksen oppilasmäärä	
vuotiaat	yhteensä 2079 oppilasta
16	465
17	429
18	405
19	138
20	90
21	75

22	93
23	72
24	63
25	54
26	72
27	60
28	63

Tilastointipäivämäärä 30.11.2021 Tiedot OPH:n tietopalvelu Vipusesta. Raportista
Ammatillinen koulutus -opiskelijat ja tutkinnot -netto-opiskelijamäärä
